



# Беларускія Ведамасыці

НЬЮ-ЁРК – ВАРШАВА, кастрычнік-сьнежань 2006 г.



*Адраджэнцы на Случчыне. 86-я гадавіна Слуцкага Збройнага Чыну.*

## СЫМВАЛЫ

На нацыянальных каштоўнасці мусіць быць адзіны агульны погляд і адзінае ўсведамленне зьявы. Калі гэтага няма – нацыя ў бядзе. Ужо толькі па гэтай прыкмеце можна сцвярджаць пра нацыянальную бяду беларусаў. Амаль дзевяць гадоў расейскай акупацыі і сістэмнага вынішчэння беларушчыны не мінаюць бяследна. Хвароба каляніяльнага духу сядзіць яшчэ так глыбока, што нават некаторыя адраджэнцы не пазбеглі яе метастазаў.

Самы кур'ёзны прыклад – гэта ўсхваленне „трасянкі” (прэтым адукаванымі людзьмі). Хаця рэч агульнавядомая, што калі дзе-небудзь у свеце назіраецца такая хімерычная моўная зьява, то гэта ёсць працэс моўнай дэградацыі і адлюстраванне (абавязкова!) рэгрэсу аўтэнтчнай культуры (існуе дастатковая літаратура і эмпірычны досвед у гэтым пытанні).

Аналягічная цераспалосіца і ў дачыненні да сымволікі. Некаторыя кажучь, што вось і добра, што Лукашэнка забараніў Беларускае Гэрб і Сьцяг. Цяпер усё відаць, дзе хто ёсць, ато толькі апаганіў бы нацыянальныя сымвалы.

Аднак гэта ня ўся праўда (і, нават, зусім ня праўда). Сэнс сьцягу і гэрбу глыбейшы і сіла большая. Нацыянальныя дзяржаўныя сымвалы не дачасная рэч і не разменная манета. Яны па-над усім, і нават над часам. Сьцяг веецца і над палітыкай, і над унутранымі канфліктамі, пакуль існуе адзінства дзяржавы і лучнасьць нацыі. Гэта значыць, што пакуль існуюць агульныя вечнасьныя каштоўнасці народа, што прызнаюцца ўсімі. Не лукашысты прыдумалі Пагоню і беларускае *Бел-Чырвона-Белы сьцяг*, і не прыдумаў іх *Народны Фронт*. Гэрб і Сьцяг існавалі ўжо сотні гадоў і нарадзіліся ў гісторыі нашага народу. Нацыянальны дзяржаўны гэрб Пагоня і

гістарычны сьцяг ніяк не маглі атажасамлівацца зь якім-небудзь палітычным рэжымам і нават з палітычнай сілай, якая іх адраділа і ўзьняла. (Пасьля зацьвярджэньня нацыянальнага Беларускага сьцяга і Пагоні ў якасьці дзяржаўнага сьцяга і гэрба Рэспублікі Беларусь *Народны Фронт* на III-м Зьездзе ў 1993 г. прыняў асобны Сьцяг БНФ – трохканцовае трохпалоснае бел-чырвона-белае палатно з шасьціканцовым крыжам на ўсю шырыню – і дзьве гэрбавыя эмблемы: Вялікую эмблему з выявай Пагоні і Малую – з выявай шасьціканцовага крыжа Пагоні)

Нацыянальны дзяржаўны *Бел-Чырвона-Белы Сьцяг і гэрб Пагоня* лучацца з усёй беларускай нацыяй і адлюстроўваюць існаваньне незалежнай Беларускай дзяржавы.

Калі б усе гэтыя цяжкія гады Беларускі сьцяг і гэрб Пагоня існавалі ў якасьці дзяржаўных сымвалаў, яны б культурна і дзяржаўна дапамагалі кансалідаваць нацыю, падымалі б ў беларусаў пачуцьцё гонару і гістарызму нацыянальнага існаваньня і сьведчылі б пра гэта ў сьвеце. Палітычныя канфлікты маглі б нават раздзіраць грамадства, але Беларускі сьцяг веаўся б над усім сымвалам салідарнасьці і нагадваў бы пра адзінства.

Лукашысты, якія ськінулі Гэрб і парвалі Беларускі сьцяг, зрабілі злачынства перад нацыяй. Злачынства, якое вымагае *абавязковага пакараньня*.

Сама гэтая падзея (незаконны фальшывы рэфэрэндум, парваньне сьцяга) ёсьць адлюстраваньнем сутнасьці таго, што адбывалася: уладу ў Беларусі захапілі антыбеларускія прамаскоўскія сілы. Парваньне Беларускага сьцяга ёсьць сымвал іхняй палітыкі ў дачыненні да Беларусі (этнацыд, закрыцьцё беларускіх школаў, перасьлед мовы, разбурэньне беларускага друку, перасьлед беларускай літаратуры, фальсіфікацыя гісторыі, адчыненне межаў перад расейскай палітыкай і разведкай, русіфікацыя, бяспраўе людзей, рэпрэсіі па ідэалгічнай прыкмеце і г.д. – усё, што культурна і этнічна нішчыць і разбурае беларускі народ).

Грубый нечук Ціцянкуў, рвучы Беларускі сьцяг на вачах усяго грамадства, прадэманстраваў цёмны рытуал паніжэньня народа, які маўчаў. У старажытнасьці такія дзеянні зьмываліся толькі крывёй. Цяпер іншыя часы. Але калі нацыя не асудзіць гэты бруд – яна не падымецца.

Зразумела, што антынацыянальны рэжым ня мог кіраваць пад Беларускім Сьцягам і Беларускім Гэрбам. Але мусіць быць зразумела таксама, што для нацыі страта Сьцяга і Гэрба нават у такой акупацыйнай сітуацыі, – гэта ня „добра”, а вельмі дрэнна.

Наша Беларуская ідэя, наша Бацькаўшчына, нашыя Сымвалы – цяпер у падпольлі. Тым часам пад афіцыйным чырвона-зялёным сьцягам савецка-маскоўскай акупацыі змушаюць хадзіць нашу моладзь, нашых спартоўцаў і вайскавікоў. Як жа рэалізаваць адзінства нацыі, калі існуюць сымвалы падзелу? Нават на міжнародным футбольным матчы такое ўжо не ўдаецца.

Вельмі важна разумець, што такое дрэнна і што такое добра. У палітыцы няма „пустых паперак”, пустых сымвалаў і нават „пустых ідэй”. Усё вымагае асэнсаваньня, бо ўсё можа быць скарыстана і ўсё можа перамяніцца. Няма ніводнай ідэі, нават самай бязглуздай, якая б не знайшла пасьлядоўнікаў (напрыклад, ідэя джынсавай „парціякі”). Калі ёсьць ружжо – яно некалі можа выстраліць.

Дыктатарскія антынацыянальныя і акупацыйныя рэжымы гэта скрозь пацьвярджаюць. Успомнім першае агульнанацыянальнае палітычнае дзеянне, першую агульнанацыянальную перамену, якую зрабіла каманда Лукашэнкі, захапіўшы ўладу. Першым дзеяннем было – ліквідацыя дзяржаўных сымвалаў нацыі – *Бел-Чырвона-Белага Сьцяга* і гэрбу „*Пагоня*”.

Рыгарычнае пытаньне: які першы чын мусяць зрабіць беларусы пасьля ліквідацыі прамаскоўскага рэжыму? Адказ зразумелы – вярнуць нацыянальныя сымвалы дзяржавы. За тымі, што будуць здольныя зрабіць такі чын, за тымі і станецца будучыня. Тут простае назіраньне. Тыя, што гэтага ня зрабляць, – тыя працягнуць прамаскоўскую палітыку нішчэньня ўсяго беларускага. Вось што такое Сымвалы нацыі.

## БЕЛАРУСЫ МУСЯЦЬ САЛІДАРНА АБАРАНЯЦЬ БЕЛАРУСЬ

*(Вытрымкі з выступу на сьнежаньскім Сойме  
Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ)*

Пераменаў на Беларусі можна было б дасягнуць хутка, але ўся бяда ў аслабленасьці нашай нацыянальнай альтэрнатывы. Паколькі нацыянальныя сілы аслабленыя, то на палітычную сцэну пад выглядам апазыцыі якраз і выплыла ўсялякая прарасейская, прамаскоўская дэмакратычная моль. Выглядае, што так, як нашкодзіў беларусам немец Ганс Вік, не нашкодзіў тады нават КГБ.

Павелічэньне і ўзмацэньне нацыянальнай беларускай сілы – важная ўмова пасьпяховай барацьбы. Ніхто іншы акрамя адраджэнцаў рэальна ня стане (і ня ў стане) займацца нацыянальнай палітыкай. Практыка і гісторыя пра гэта сьведчаць на кожным кроку. Тое, што пасьля расколу Фронту ў палітыку ўвайшла карумпаваная псэўдаапазыцыя, – гэта не выпадкова. Сьвятое месца пустым не бывае.

Цяпер настаў чарговы момант ісьціны. І гэты момант пачаўся 23-га лістапада – ў дзень, калі А. Лукашэнка публічна прызнаў, што ён і ягоная ўлада сфальсіфікавалі вяновыя выбары прэзыдэнта на Беларусі.

Калі пасьля гэтага называюць „дэмакраты” зноў пойдуць заклікаць на фальшывыя выбары і ня выйдучь з выбарчай кампаніі, не „расплюшчаць свае вочы”, тады такім людзям трэба ўжо пляваць у твар. Гэта адзіны аргумент, на які яны заслугоўваюць. Хаця я перакананы, што са здрадай трэба абыходзіцца больш катэгарычна. Але пачакаем яшчэ пару дзён і паглядзім, якія рашэньні будуць прынятыя.

Прасачыліся зьвесткі, што Масква змушае рэжым Лукашэнкі да калядных сьвятаў аб’явіць рэфэрэндум аб так званым „канстытуцыйным акце” і прышпіліць яго да даты выбараў у мясцовыя саветы. Не ручаюся за гэтыя зьвесткі, але што такія пляны ёсьць, нам вядома даўно. Трэба ўмацаваць нашу падрыхтаванасьць да магчымых падзеяў.

Сёньня на Сойме прапануюцца тры важныя праекты дакументаў. Судовая позва ў Вярхоўны Суд на Лукашэнку за фальсіфікацыю выбараў павінна быць даведзена і рэалізавана строга па працэдурі. Акрамя таго мусіць быць наша інфармацыя пра сутнасьць справы. Бо большыня людзей ня ведае, што Лукашэнка прызнаўся ў фальсіфікацыі.

Істотным таксама будзе нашае рашэньне і прапановы па супрацьдзеянні рускаму фашызму. Мы бачым, што фашызм паступова становіцца дзяржаўнай палітыкай расейскага гэбізму і ўсяго пуцінскага кіраваньня ў Расеі, якая пагражае нашай незалежнасьці. Мы бачым, што за апошнія 200 гадоў галоўная і неперапынная атака рускага імперыялізму была ськіраваная супраць беларускай мовы. Гэта заўсёды было пытаньнем №1 у барацьбе нашых неприяцеляў супраць беларусаў.

Цяперашняе значэньне мовы ў сьвеце стагроць большае для захаваньня культурнай ідэнтычнасьці і (падкрэсьліваю!) незалежнасьці і сувэрэнітэту нацыі. У нашым канфлікце з Расеяй страта мовы абазначае (абавязкова і няўхільна) страту дзяржаўнай незалежнасьці. Расейцы першымі зразумелі гэтую асаблівасьць сітуацыі і пачалі адпаведную прапаганду. Вынішчэньне беларускай мовы – галоўны накірунак расейскага гэбізму. Такім чынам абарона беларускай мовы ёсьць цяпер важнейшае пытаньне палітыкі.

На абарону і сьвярджэньне беларускай мовы беларускія адраджэнцы павінны зьвярнуць найвялікшую ўвагу. Гэта пытаньне і гонар усіх беларусаў, якое аб’ектыўна вымагае кансалідацыі і адзінства народа перад агрэсіяй і небяспекай.

10 сьнежня 2006.

**Зянон ПАЗЬНЯК**

**Старшыня Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ  
і Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне”**

# АКТЫЎНЫ БАЙКОТ

(Заява)

5 лістапада рэжым прыступіў да працэдур вылучэння кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў. Задзейнічаны ўвесь адміністрацыйны апарат. Ідзе кадравы падбор гарантаваных да абрання кандыдатаў. Яшчэ ні разу не было такога маштабнага вылучэння сваіх „назиральнікаў” на кожны выбарчы ўчастак (ад дзяржаўных прадпрыемстваў, ЖЭСаў, навучальных устаноў і г.д.). Такім чынам, з улікам таго, што „свае” камісіі ўжо сфармаваныя, машына фальсіфікацыяў гатовая. Перад гэтым было зменена ў горшы бок і без таго недэмакратычнае заканадаўства аб выбарах. **Кандыдатам забараняецца весці адкрытую публічную агітацыю. Сустрэча з выбарцамі ў грамадскім месцы будзе прыраўнівацца да несанкцыянаванага мітыngu.** Выбары нават па форме перастаюць быць падобнымі на спраўдныя выбары.

Калі ўлічыць наяўнасць фальсіфікацыйнай машыны галасавання і адлучэнне народа ад выбарчага працэсу, – удзельнічаць у такіх выбарах (балатавацца і галасаваць) бяссэнсоўна і шкодна, бо спрыяе рэжыму ў ашуканстве людзей і сьведчыць аб адсутнасці самапавагі. У гэтых умовах несур’ёзнымі і пустымі зьяўляюцца звароты да рэжыму аб правядзенні „свабодных, справядлівых і дэмакратычных выбараў”.

Небясьпека гэтай псеўда-выбарчай кампаніі для Беларусі яшчэ і ў тым, што працягвае існаваць пагроза падключэння пад выбары незаконнага („анэксійнага”) рэфэрэндуму аб так званым „канстытуцыйным акце”. У такім рэфэрэндуме нельга ўдзельнічаць катэгарычна. Таемны ад людзей і злачынны гандаль беларускімі інтарэсамі Лукашэнкі з Пуціным на сустрэчы ў Маскве 10 лістапада 2006 г. прымушае быць пільнымі.

З прафанацыяй і беззаконнем неабходна змагацца. Цяпер найбольш адпаведны мэтад у існуючай сітуацыі – гэта **актыўны байкот** галасавання як сьведчаньне пратэсту. Актыўны байкот заключаецца ў тым, што людзі ня йдуць на ўчасткі галасаваць, але абавязкова выходзяць на вуліцы і плошчы, каб засьведчыць, што яны не галасуюць.

Улічым, што нават калі нязгодных на плошчах будзе мала, гэта лепш, чым бы яны пайшлі галасаваць і, тым больш, – „выбірацца”. Калі ж людзей на вуліцах будуць масы – яны робяцца сілай.

Змагарныя сілы трэба нарошчваць. Нельга ўдзельнічаць у прафанацыях і беззаконні антыбеларускага рэжыму. Нельга ўвесь час падтрымліваць ягонае ашуканства і потым здзіўляцца, што людзей ашукалі. Хай рэжым галасуе сам з сабой. Удзел у фальшывых выбарах – гэта адмаўленьне ад барацьбы.

Станавемся на шлях рэальнага змаганьня за Бацькаўшчыну, Справядлівасць і Салідарнасць! Гэты шлях падкажа формы і вызначыць вынікі.

Толькі барацьба вялікай колькасці людзей (а не гульні з рэжымам) можа прынесці перамогу, палёжку народу і добрыя перамены ў Беларусі.

**Сойм Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ**

12 лістапада 2006 г.

Менск

## ЧЫМ АБЯРНУЛАСЯ ДЛЯ БЕЛАРУСАЎ „ЛЮБОЎ” ЛУКАШЭНКІ ДА РАСЕІ

Больш за 12 гадоў Лукашэнка цягнуў Беларусь у Расею (у пашчу гэтага імперскага драпежніка). Карміў абцяцанкамі пра райскае жыццё ў „саюзнай дзяржаве”. А сам меў спадзеўку, што калі прадасць маскоўскім ма-

фіёзі Беларусь і беларусаў, то яму дазволяць заняць крамлёўскі трон. Не атрымалася. У канцы сьнежня маскоўскі гэбізм выставіў ультыматум Лукашэнку і яго рэжыму. Альбо здавай Беларусь дабрахвотна праз рэфэрэндум аб „канстытуцыйным акце”, альбо прымусім здаць пад ціскам эканамічнай вайны. Лукашэнкава „любоў” да ўсяго „русскаго” стала вынікам злачыннай палітыкі гандлю беларускімі інтарэсамі і прывяла да нафта-газавай вайны. Гульня лукашэнкаўскага рэжыму ў „саюзную дзяржаву” і расейская эканамічная вайна лягла цяжарам на плечы беларусаў. Вось вынікі гэтай злачыннай „гульні”: 1. Бясplatна здаў беларускае войска пад кіраўніцтва Масквы. Нашу тэрыторыю, нашых афіцэраў і салдатаў зрабіў шчытом Масквы. За нашы сродкі Расея размясьціла свае ракеты (С-300) на нашай мяжы з Польшчай. Адаў бясплатна землі і рэсурсы пад расейскія ваенныя аб’екты. У выніку мы без нашай волі сталі прыдаткам агрэсіўнай расейскай ваеннай машыны. Як цынічна заявіў Лукашэнка: „...мы уміраць здесь будем за Россию, и наш народ к этому должен быть готов” 2. Зьяняжыў, загаў у цёмны кут нашу родную беларускую мову. Усюды адкрыў дзьверы для панавання „русскаго языка”. Надаў „роўныя правы” расейцам. У выніку мы бачым, што на ключавыя дзяржаўныя пасады зь нізу да верху



пралезлі людзі з чужой для беларусаў псіхалогіяй, звычкамі і інтарэсамі. Гэтыя людзі ганьбяць усё наша беларускае і працуюць у інтарэсах агрэсіўнай Расеі. З Расеі палезлі „шалёныя” брудныя нафтадаляры. Скупляецца жывіль, лепшыя землі. Усё гэта раскручвае карупцыю, хабарніцтва, крымінал. 3. Ня выставіў прэтэнзіяў Расеі як пераемніцы СССР за страты ад чарнобыльскай катастрофы (па розных ацэнках ад 230 да 300 мільярдаў даляраў). 4. Бясplatна здаў вялікія зямельныя рэсурсы пад газаводы „Ямал – Эўропа”. 5. Бясplatна здаў Расеі нафтаправоды разам зь зямлёй і інфраструктурай. 6. За бясплатна адаў расейскай „Слаўнафце” 43% Мазырскага НПЗ. (Заўважым, што ўсё гэта зроблена незаконна). 7. Штучна арганізаваў беспрацоўе на ўзроўні 20-25%, што прымусіла каля 1 мільёна беларусаў працаваць ў крымінальнай Расеі. Многіх з іх беспакарана забіваюць і рабуюць. Гэта далёка ня поўны пералік крымінальнай дзейнасці рэжыму на карысьць Расеі. Але Расеі гэтага мала. Масква вырашыла, што прыйшоў час поўнасьцю падабраць пад сябе ўсю Беларусь: яе людзей, тэрыторыю, каштоўнасці і, нарэшце, уладу. Таму быў выстаўлены ультыматум і разгорнута газа-нафтавая вайна.

### Што рабіць беларусам

1. Мы мусім спыніць палітычную агрэсію Расеі супраць нашай незалежнасці. У нас ёсць дзяржава, ёсць Канстытуцыя і любыя дзеянні ў абарону дзяржавы і Канстытуцыі законныя. Трэба ўлічыць, што ў сітуацыі канфлікту з Расеяй прыватныя інтарэсы дыктатара і нацыянальныя інтарэсы

Беларусі могуць часова супадаць. Мы павінны ўсімі спосабамі абараняць і змагацца за нашы нацыянальныя інтарэсы, але не павінны аб'ядноўвацца ў гэтым з дыктатурай, бо наша нацыянальная задача – абараніцца ад Расеі і ліквідаваць лукашыцкую дыктатуру. У нашай барацьбе неабходна ведаць, што папалечнікі Лукашэнка ня будуць да канца адстойваць дзяржаўную незалежнаць Беларусь. Яны бароняць толькі свае ўласныя шкурныя інтарэсы. Як толькі яны палічаць, што Масква дае ім дастатковыя гарантыі, яны тут жа здадуць Беларусь. Пакуль яшчэ існуе мірны шлях барацьбы. Мы мусім не дапусьціць нібыта „легітымнага далучэньня” (захопу) нашай краіны Расеяй. Расея павінна ведаць, што совацца на Беларусь з аб'яднаўчым „рэфэрэндумам” пад выглядам так звананага „канстытуцыйнага акту саюзнай дзяржавы” або ў іншай форме беспэрспэктывна. Беларусы ня прымуць такога „рэфэрэндуму”, ніхто ня пойдзе галасаваць на такі рэфэрэндум. Цяпер тактычна правільна байкатаваць любыя выбары, арганізаваныя прадэжым рэжымам, у тым ліку і мясцовыя. Тым больш, што 23 лістапада 2006 году Лукашэнка афіцыйна прызнаўся, што сфальсіфікаваў высновы выбары прэзыдэнта. Пасьля такога прызнаньня ўдзел ў выбарах выглядае абсурдам. Байкот выбараў пакажа Маскве, што іхны хаўрусны рэжым не карыстаецца падтрымкай і ня здольны будзе ашукаць і зацягнуць беларусаў на „аб'яднаўчы рэфэрэндум”.

2. Стратэгічныя нашыя дзеянні мы скіроўваем на адраджэньне беларускай мовы і культуры. Праз натуральныя сродкі мы мусім адасобіцца ад расейцаў. Па мэнтальнасьці, па здольнасьцях, па характару, па інтэлекту мы іншыя, чым расейцы. Прымусовая перасадка беларусаў на глебу „русского языка і русской культуры” не палепшыла нашых людзей і нашага жыцьця. Сёньня гэта відно паўсюдна. Разам з чужой мовай ў наша жыцьцё ўплятаюцца нядобрыя звычкі і нават мяняюцца рысы характару. Адраджэньне нашай роднай мовы, беларускай культуры адрыне чужы бруд, злучыць нас з нашымі каранямі, з традыцыямі нашага народу. У сваіх падыходах мы абаліраем на дасягненьні гуманітарных і прыродазнаўчых навукаў і на досвед гісторыі. Мы прапануем адраджаць і захоўваць беларускамоўную прастору ў сям'ях. Паважаныя беларусы, пераходзьце на выхаваньне сваіх дзетак ў беларускамоўным асяродку на прынцыпах самаарганізацыі. Аб'ядноўвайцеся з аднадумцамі, стварайце прыватныя беларускія садкі і школікі. Але галоўнае – размаўляйце між сабой і зь дзецьмі толькі па-беларуску, чытайце ўслых беларускія кніжкі і часопісы, слухайце і сьпявайце беларускія песні. Калі вы забяспечыце выхаваньне вашых дзетак на працягу 9-11 гадоў па-беларуску, яны ніколі ўжо не забудуць сваёй роднай мовы, не адракуцца ад сваіх каранёў і традыцыяў свайго народу. Валодаючы роднай мовай, калі спатрэбіцца, яны вывучаць іншыя мовы, у тым ліку ангельскую, рускую ды інш. Але яны будуць інтэлектуальна і маральна больш разьвітыя, будуць улучаныя ў беларускую культуру, будуць здольныя адстойваць свае нацыянальныя інтарэсы. Мы будзем сьведкамі, як адраджэньне роднай мовы ўмацуе незалежнасьць нашай Беларусі і стане моцным рухавіком нашага разьвіцьця. Сусьветная практыка паказвае, што ня нафта і газ, ці нейкія іншыя рэсурсы вызначаюць якасьць жыцьця народу, а яго нацыянальная еднасьць, маральны дух і інтэлектуальныя здольнасьці, заснаваныя на грунце дасягненьняў усіх папярэдніх пакаленьняў народу. Памятайма, што галоўны ўдар расейскага імперыялізму накіраваны на зьнішчэньне беларускай мовы. Яны разумеюць, што пакуль жыве мова, датуль жыве Беларускае нацыя і Беларускае дзяржава. Павышэньне статусу беларускай мовы ў грамадстве і ў дзяржаве зьявіла б на нуль расейскую палітыку інкарпарацыі Беларусі. У Масквы не засталася б ніякіх шанцаў. Ніякіх шанцаў не засталася б і для прамаскоўскай дыктатуры.

3. Беларусы павінны паўсюдна падтрымліваць сваіх беларусаў, трэба любіць і хваліць сваё беларускае. Трэба купляць свае беларускія тавары (а не расейскія сурагаты), трэба зьбірацца разам, сьвяткаваць свае беларускія сьвяты і беларускія падзеі, трэба старацца ведаць сваё вялікае беларускае (літоўскае) мінулае, каб моцна стаяць на сваёй зямлі.

**Кансэрватыўна-Хрысьціянская Партыя – БНФ**  
(„Мы ёсьць Беларускае Народнае Партыя”)

## **„МІРОН” УЗЬНЯЎ БЕЛ-ЧЫРВОНА-БЕЛЫ СЬЦЯГ НАД НАЧНЫМ ВІЦЕБСКАМ**

Віцебск. 26 кастрычніка каля 23-й гадзіны віцебскія людзі заўважылі, што над так званым „Сінім домам” (домам №28 па вуліцы Леніна) лунае Беларускае Бел-Чырвона-Белы Сьцяг. Нацыянальны сымвал быў прымацаваны на даху будынка да лічбы „974”, якая азначае дату заснаваньня Віцебску. Да сьцяга была прымацавана цыдулка: „Са сьцягам Кастуся Каліноўскага мы пераможам!” Подпіс – „Мірон”. Пасьля таго, як міліцыянты сьцяг зьнялі, міліцэйскі патруль дзяжурў каля „Сіняга дому” ўсю ноч навывлёт, не спадзеючыся на вулічныя камэры відэаназіраньня, усталяваньня ў цэнтры Віцебску дзеля апэратывнага сачэньня за парадкам. Праўда, „Мірона” міліцыянтам адсачыць ды злавіць так і не ўдалося.

*(Паводле радыё Свабода)*

## **ПАГЛЯДЗІЦЕ, ЯК ПРАДУМАНА ЯНЫ НІШЧАЦЬ НАШ НАРОД**

**Міністэрства ўнутраных справаў прамаскоўскага рэжыму ў Беларусі зьбіраецца правесці маштабную праверку ўсіх грамадзянаў нашай краіны, якія нелегальна працуюць за мяжой. Як паведаміў першы намесьнік кіраўніка Дэпартаменту грамадзянства і міграцыі міністэрства Аляксей Бягун, па выніках праверкі нелегалаў пазбавяць некаторых сацыяльных ільготаў.**

Каля 1 мільёну беларускіх грамадзянаў у актыўным працаздольным веку цяпер нідзе ў сваёй Айчыне не працуюць бо ня маюць тут працы. Гэтую лічбу агучыў на прэсавай канфэрэнцыі Аляксей Бягун. І дадаў са спасылкай на кампэтэнтныя крыніцы ў расейскіх праваахоўных органах, што ў Расеі цяпер нелегальна працуюць ад 150 да 300 тысяч беларускіх грамадзянаў. Тады як афіцыйна ў Расеі працуюць толькі 3 тысячы беларусаў. На самай справе ў Расеі працуе якраз каля аднаго мільёна беларусаў (Зах. Эўропа спэцыяльна зрабіла і прадаўжае рабіць для нашых людзей штучны кардон).

Міністэрства ўнутраных справаў *плянуе пачаць зьбіраць інфармацыю пра беларусаў, якія не вярнуліся ў краіну па завяршэньні турыстычных тураў ці працоўнага кантракту і засталіся нелегальна працаваць у іншых краінах.* Аляксей Бягун паведаміў, што Міністэрства ўнутраных справаў *плянуе ўнесці прапановы і дапаўненьні ў заканадаўства, каб абмежаваць сацыяльныя льготы асобам, якія нелегальна працавалі за мяжой* і не плацілі падаткаў дзяржаве. Якія дакладна сацыяльныя льготы плянуецца абмежаваць, пакуль не паведамілі.

Мала таго, што ворагі беларушчыны плянуюць і тут абрабаваць нашых людзей (тых, што ратуюцца ад беспрацоўя), яны гэтым яшчэ хочуць усяліць у іхныя душы нянавісьць да Бацькаўшчыны, каб гэты мільён беларусаў яшчэ больш пачаў ненавідзець сваю краіну. Беспрацоўе на Беларусі ствараецца штучна і спэцыяльна. Ворагі хочуць пажаць тут багатае жніва і нішчыць беларусаў на іхныя ж заробленыя сродкі.

*(Паводле радыё Свабода)*

## **РЭПРЭСІІ ПА НАЦЫЯНАЛЬнай ПРЫКМЕЦЕ І ЭТНІЧНЫЯ ЧЫСТКІ Ў РАСЕІ**

Тбілісі накіраваў у ААН і іншыя міжнародныя арганізацыі дадзеныя пра парушэньні правоў грузінскіх грамадзянаў у Расеі. Так-

сама грузінскі парламант прыняў рашэнне стварыць часовую камісію, якая будзе займацца маніторынгам падобных парушэнняў. Найперш улады Грузіі занепакоены масавай дэпартацыяй грузінаў з Расеі. За апошнія тры тыдні ўжо дэпартаваныя каля тысячы чалавек. Паводле грузінскага консула Зураба Патарадзе, у расейскіх судах знаходзіцца болей як дзве тысячы справаў, звязаных з пытаннямі выгнання. Паводле ягоных жа дадзеных, толькі ў Маскве і Падмаскоўі ў прыёмніках-размеркавальніках знаходзіцца 150 грамадзянаў Грузіі, якія чакаюць дазволу на вылет расейскага самалёта ў Тбілісі.

Карэспандэнт Радыё Свабода ў Тбілісі Георгі Кабаладзе паведаміў, што незалежная тэлекампанія „Руставі-2“, абнародавала сэнсацыйныя матэрыялы пра дэпартацыю этнічных грузінаў з Расеі. Журналісты вядучай грузінскай тэлекампаніі цвёрдыя, што ў іхных руках апынуліся дакуманты Міністэрства ўнутраных справаў Расеі з загадам выявіць і саслаць на радзіму ўсіх этнічных грузінаў, якія зьяўляюцца грамадзянамі Грузіі. У дакументах сказана, што расейскія суды абавязаны прыняць рашэнне пра дэпартацыю, незалежна ад таго, віза дзейнічае ці пратэрмінаваная.

Выгнанні грузіны расказваюць журналістам, што пры затрыманні міліцыя зневажала іхнюю нацыянальную годнасць, пагражала, не дазваляла патэлефанаваць ці атрымаць мэдычную дапамогу. Вось такія факты збірае адмысловая камісія грузінскага парламанту, а ўсе сабраныя матэрыялы будуць перададзеныя прадстаўнікам Рады Еўропы. Таксама міністэрства юстыцыі Грузіі рытуе пазовы да Расейскай Фэдэрацыі ў Міжнародны суд у правах чалавека. У пазоўных заявах будуць падрабязна пералічаныя ўсе выпадкі, калі, паводле грузінскага боку, Расея парушала міжнародныя абавязкі ў пытаннях працэдуры дэпартацыі нелегальных мігрантаў.

Расейская грамадзкасць па-рабску падтрымлівае гэтую дзікунскую палітыку. А заходнія аматары „правоў чалавека“, як звычайна, калі справа не датычыць збачэнцаў ды абортцаў, маўчаць у хустачку

Аднак група людзей навукі і культуры ў Расеі надрукавала адкрыты зварот, у якім яны пішуць, што „Расея перажывае дні ганьбы, калі людзей дыскрымінаюць паводле этнічных прыкметаў“. Акторы Лія Ахеджакава, Іна Чурывава, Сяргей Юрскі, рэжысэр-мультиплікатар Юры Нарштэйн, сьпявачка Алена Камбурава, музычны крытык Арцём Троіцкі і іншыя заклікаюць улады Расеі спыніць „этнічныя чысткі“, „распальванне міжнацыянальнага канфлікту“, „смяротна небяспечныя гульні на нізкіх нацыяналістычных інстынктах натоўпу“. Таксама Асамблея народаў Сібіры выказала занепакоенасць „паляваннем на грузінаў – грамадзянаў Расеі“ ў Томскай вобласці. Там міліцыя запатрабавала ад універсітэтаў перадаць ёй дзеля азнамлення асабістыя справы студэнтаў грузінскага паходжання.

*(Паводле радыё Свабода)*

## МЭТОДЫКА ВЫНІШЧЭННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ

Па афіцыйных звестках, у Менску і рэгіёнах ваенныя камісары антыбеларускага рэжыму ўжо ініцыююць больш як 300 крымінальных справаў за «ухіленне» прызыўнікоў ад службы.

У Міністэрстве абароны даводзяць, што цяпер увялі новы закон аб вайскавай службе, у адпаведнасці з якім «недyscyплінаванасць» прызыўнікоў караецца адразу міліцэйскім перасьледам. Афіцыйна агучаныя звесткі пра 300 так званых злосных «ухілістаў» спраўд-

жвае кіраўнік прэсавай службы Мінабароны Вячаслаў Раменьчык: (Раменьчык: ) „У адпаведнасці з гэтым законам былі ўнесеныя змены ў Крымінальны кодэкс Беларусі. Гэта абмежаванне свабоды тэрмінам да двух гадоў альбо пазбаўленне волі на такі ж тэрмін. Пакаранне ўводзіцца ў гэты прызыў“.

Тым часам Рада міністраў паўночных краінаў Еўропы абвясціла, што забяспечыць навучанне 300 студэнтаў, якіх адлічылі з беларускіх ВНУ за палітычную дзейнасць. І вось што гаворыць на гэта В. Раменьчык: (Раменьчык: ) «Яны мусяць стаць на вайсковы ўлік пры амбасадзе ці консульстве Беларусі ў той ці іншай краіне. Прызыў на службу ажыццяўляецца да ўзросту 27 год. Тым ня менш, калі чалавек парушыў закон, ён павінен адказваць. Студэнты, выключаныя ў Беларусі з вучобы, страцілі права на адтэрміноўку».

*(паводле радыё Свабода)*

Падля мэтода акупацыйнага рэжыму відавочная. Яна накіраваная перш за ўсё на тое, каб пасля вучобы не пусьціць маладых і адукаваных беларусаў на Беларусь, а тых што вернуцца – перасьледаваць, нішчыць, не даваць працы, засадзіць у турму.



*Арышт дзяўчыны (2006 г.).*

У сувязі з гэтым ёсць некалькі рэкамендацыяў.

Першая: Ня трэба баяцца.

Другая: Ўсім прапануем прадаўжаць вучобу і атрымліваць адукацыю, якая стане нашай зброяй супраць чужога рэжыму. Калі да гэтага часу як моладзь закончыць універсітэты антыбеларускі рэжым яшчэ ня здохне, то дапаможам яму сканаць.

Трэцяя: Лукашыцкіх «заканадаўцаў» пасадзіць ў тыя камэры, якія яны падрыхтавалі для беларускай моладзі. Не забыцца пры гэтым і пра камэру для Раменьчыка. Жыве Беларусь!

*Тамаш Ракса*

## БЕЛАРУСЬ У СЭРЦЫ

*(Урываек з успамінаў)*

### *Студэнцтва пад саветамі*

Пасля сканчэння сярэдняй школы я вырашыла паступаць на філялягічны факультэт і падала дакуманты ў Менскі педагагічны інстытут. Конкурс на ўступных экзаменах на філфак ў 1969 годзе тут быў вялікі (10 ці болей чалавек на месца). Мы здавалі два пісьмовыя экзамены (2 сачыненні па беларускай і рускай літаратурах), вусны экзамен па мове і літаратуры адначасна (абітурыенты выбіралі толькі, вусны „беларускі“ ці „рускі“ экзамен) і гісторыю БССР.

На першы курс было 50 месцаў (дзьева групы). Як жа „запаўняліся” гэтыя месцы?

У Савецкім Саюзе, быў распаўсюджаны так званы „блат”. Ён існаваў усюды. Дамагчыся нейкіх посьпехаў тады ў кар’еры, у вучобе, у працы і г.д. можна было ня маючы ніякіх здольнасцяў: дастаткова было „мець блат” (так казалі) – гэта значыць дамагчыся нечага па знаёмству. („Блатнымі”, як правіла, былі дзеці намэнклятуры і ўсялякага начальства). Яны і займалі пэўную частку студэнцкіх месцаў.

Была яшчэ квота на сельскую мясцовасць, г. зн. студэнтаў з „сельскай мясцовасці” (менавіта такі быў тэрмін). Іх набіралі па-за конкурсам, дастаткова было не атрымаць „2” на ўступных экзаменах. „Праходны” бал для астатніх абітурыентаў такім чынам узрастаў (на той год на філфаку ён складаў 18 балаў: дзьева „пяцёркі” і дзьева „чацьвёрка”). За сачыненне на ўступных экзаменах, звычайна, „пяцёрка” ня ставілі. Лічылася, што „ненавучаны” абітурыент (маўляў, ён жа не пісьменьнік) напісаць сачыненне на „5” ня можа – такая была „устаноўка”.

Пасля таго, як набор быў скончаны і групы былі набраныя, наступаў час так званана „пяціадсоткавага” набору, які дадаваўся да асноўнага, бо за пяць гадоў навучання ў інстытуце прыкладна 5 адсоткаў студэнтаў адлічвалі за непаспяховаць. У гэтыя „пяць адсоткаў” ўваходзілі тыя, каму да „праходнага балу” трохі не хапіла. (Я трапіла якраз у гэтыя „адсоткі”).

Шмат якія студэнты на філіялічным факультэце педінстытута мелі слабое „агульнае развіццё”, асабліва так званыя „блатныя”. Тое ж можна сказаць і пра студэнтаў, якія скончылі савецкую вясковую школу, дзе настаўнікі ў тыя часы не заўсёды мелі вышэйшую адукацыю (а толькі спецыяльную), кніг жа, мастацкай літаратуры і г.д. на вёсках не хапала.

Трэба сказаць, вясковыя студэнты нядарна здавалі экзамены, бо старанна зубрылі. Іхны ж агульны ўзровень (дзякуючы такой шкалярскай сістэме навучання) за 5 гадоў студэнцтва, на жаль, павысіўся ня шмат. „Блатныя” ж у працэсе экзаменацыйных сэсіяў нярэдка „адсейваліся” – выключаліся за няздачу экзаменаў. Так за 5 гадоў на нашым факультэце было адлічана 8 чалавек.

Маё студэнцтва пачалося з бульбы. У Савецкім саюзе студэнтаў ВНУ у верасні пасылалі на месяц ў калгасы збіраць ураджай бульбы. Паколькі я стала студэнткай Педагагічнага інстытута імя Максіма Танка (тады – імя М. Горкага), то 1-га верасня 1969 г. прыйшла не ў аўдыторыю, а на плошчу Незалежнасці (тады пл. Леніна), куды з калгасаў прыслалі грузавікі з высокімі бартамі. Нас, студэнтаў, загрузілі ў кузаў і павезлі ў вёску ў „падшэфны” Халопініцкі раён. Размеркавалі па сялянскіх хатах (за тое сялянам „калгас даваў” сена ці яшчэ што).

Паколькі ніякага педагога з намі не паслалі, брыгадзір глянуў на нас і чамусці прызначыў мяне „старэйшай”. (Пазьней, як пачаліся заняткі, „старэйшай” у студэнцкай групе – г. зн. старасту групы – ужо прызначаў дэканат, і такое прызначэнне не магло стацца выпадковым: выбар старасты быў па пэўных (вядомых) крытэрыях, пад якія я не падыходзіла. Студэнцкая аднасьць, дружба, пачуццё сяброўскага пляча (што характэрна для студэнтаў у Беларусі) былі для мяне найважнейшымі, і таму маё разуменне гонару было несумяшчальным з абавязкамі старасты, якія вельмі нагадвалі абавязкі даносчыка. Стараста, напрыклад, павінен быў весці журнал наведвання лекцый студэнтамі. За тры прапушчаныя лекцыі – за 6 акадэмічных гадзінаў – без даведкі ад лекара здымалі стыпендыю. Лекцыі нярэдка былі страшэнна нецікавымі, папросту тупымі, я ніяк не магла вытрымаць такі гвалт над сваёй асобай, і, каб не марнаваць час, папросту зьбягала з усялякага там „навуковага камунізму” і іншых „ізмаў” і нека умудралася пры гэтым, каб стараста не заўважыла.

На калгасную кватэру, куды нас размеркавалі з сяброўкай Тамарай Бондал, прывезлі прадукты на ўсіх 25 студэнтаў і сказалі: „Дзялі”. Нейкі час мы з Томай стаялі перад тым паў-кабана, вялізным кавалкам масла (кілаграмаў 15-20) і іншымі прадуктамі ў разгубленасці. Як раздзяліць на роўных 25 частак таго паў-кабана і тое масла – праблема. Але ў маладосці ўсё вырашаецца лягчэй. Намучыліся, але падзялілі тое мяса-масла, як і ўсё іншае.

Наша гаспадыня ўставала ў 4 гадзіны раніцы, паліла печ. Мы з Тамарай мусілі уставаць па чарзе разам з ёй, бо іншага спосабу згатаваць што-не-

будзь для сябе не было (ніякага газу ў той вёсцы не было – толькі печ). Не было тут ні тэлевізара, ні кіно. Таму пасля працы мы мыліся, вячэралі і ў 20 гадзінаў клаліся спаць.

У 4 раніцы па чарзе хадзілі па ваду да агульнага калодзежа. Неяк пагрэзліва шалясьцелі асіны над галавой, як бы папярэджваючы, што лета скончылася, хутка маразы, так што „ніякіх жартаў”. Чамусці запомніліся менавіта гэтыя ранішнія „асінавыя папярэджанні”. Тады я толькі прыслухоўвалася да гэтага „голосу лістоў” над галавой, назірала і любавалася. Ніякай трывогі, ня глядзячы на ўсё гэтае асінавае стараньне, не было. Але потым, амаль праз 30 год, на чужыне, калі я чула шэлест чужых „замежных” дрэў, ад якіх трывожна сьціскалася душа і хацелася плакаць, я заўсёды ўспамінала тыя нашыя халопініцкія асіны...

Працавалі мы на полі цэлы месяц. Станавіліся ў барану і збіралі бульбу ўручную, вёдрамі. Поўнае вядро высыпалі ў кубел грузавіка. І так цэлы дзень з перапынкам на абед. Балелі сьпіны. Калі ж у канцы месяца з нас вылічылі за харчаваньне, то за працу мы атрымалі рублёў па 8-10 і невялікую торбу бульбы. Гэта (пры сярэдняй зарплате 200-250 рублёў у БССР) быў надзвычай малы заробак, але такі быў „савецкі лад жыцця”, і ў студэнтаў не пыталіся, згодныя мы на тое, ці не.

Так было кожны год, акрамя апошняга 5-га курса. (Але на „сельгасработы” ў СССР пасылалі ня толькі студэнтаў. Розныя НДІ, нават прадпрыемствы таксама ўключаліся ў „бітву за ўраджай”).

У апошні дзень месяца нас зноў загрузалі ў грузавік і адвозілі, адкуль прывезьлі.

У кастрычніку пачаліся заняткі. Наш філіялічны факультэт быў „шырокага профілю” – беларуска-рускі (у дакумантах, дарэчы, усюды пісалі „руска-беларускі). Але адукацыю па-беларуску ўсе 5 год мы атрымоўвалі толькі па спецыяльнасці (мова і літаратура). Усё астатняе выкладалася па-расейску.

Здавалася б, што „астатняе”? Другая палова прафэсіі – расейская мова і літаратура (якая ў інстытуце, дарэчы, лічылася „вышэйшай” у параўнанні з роднай, беларускай). На справе было інакш. Па-першае, вучэбныя гадзіны на роднай мове займалі бадай ці ні адну дзясятую частку вучэбнага пляну. І гэта на філфаку! На іншых факультэтах (фізіка, матэматыка і г.д.) беларуская мова ўвогуле не гучэла. Антычная літаратура, лёгіка, тэорыя літаратуры, методыка выкладання літаратуры і мовы і г.д. – выкладаліся па-руску. Толькі „Уводзіны ў літаратуразнаўства” чытаў па-беларуску нябожчык прафэсар М. А. Лазарук. Гэта ўсё, што тычылася „прафэсіі”.

Акрамя таго, усе 5 гадоў вучобы нас проста „напампоўвалі” камуністычнай ідэалёгіяй. І якімі б ненавіснымі ні былі для нас гэтыя псэўданавукі, здаваць экзамены трэба было. На першым курсе гэта была „гісторыя КПСС”, на другім – „дыялектычны матэрыялізм”, на 3-м – „гістарычны матэрыялізм”, потым „навуковы камунізм”, „атэізм”, „марксісцка-ленінская (!) тэыка” і „марксісцка-ленінская (!) эстэтыка” і г.д. Усяго і ня ўспомніш. Усё гэта чыталася 2 разы на тыдзень па дзьева акадэмічныя гадзіны (па столькі ж, як і лекцыяў па мове). Былі яшчэ і сэмінары. Да гэтых „сэмінараў” трэба было ня толькі чытаць усялякую камуністычную хлусню (бо выклікалі „да дошкі”, як у школе), але і канспектываць працы Маркса-Энгельса-Леніна. На 1-м курсе я ўзялася была прачытаць „Святое сямейства” Маркса, дык гэты „твор” адразу адбіў у мяне ахвоту чытаць і тым больш канспектываць „першакрыніцы марксісцка-ленінскай філізофіі”. Але ж па наяўнасці такіх канспектаў ставіўся „залік”, без якога не дапускалі да экзаменацыйнай сэсіі. Каб студэнты не выкарыстоўвалі чужыя канспекты, выкладчыкі ставілі свой подпіс у канспектах тых, хто здаваў залік.

Ну дык нездарма кажуць: беларусы – народ кемлівы. Мы з сяброўкай заўсёды ўмелі прыдумаць якія-небудзь спосабы і „залік” здавалі па чужому канспекту (які пісалі паслухмяныя „зубрылы”).

У дадатак да прафэсійнай адукацыі, чатыры гады у нас выкладалася так званая „медыцына” з дзяржаўным экзаменам (!) у канцы 4-га курса. Усе студэнткі-гуманітары мусілі атрымаць найперш дыплём „медсястры запаса” (гэта значыць, на выпадак вайны). Потым нас ставілі на ваенны ўлік, выдавалі ваенны білет. (Праз некалькі год пасля заканчэння інстытута мяне выклікалі на так званыя „ваенныя зборы”, якія праходзілі ў 9-м гарадзкім клінічным шпіталі.)

Самае сьмешнае, што гэты наш „дыплём” медсястры ў медыцынскай галіне права на працу не даваў (бо разьлічаны быў толькі на выпадак вайны). Так вась 4 гады па 2 лекцыі на тыдзень марнаваўся наш дарагі час (сюды ўваходзілі абавязковыя дзяжурствы ў шпіталях, за якія таксама трэба было атрымаць „залік”).

Асабліва ненавідныя для мяне былі заняткі па „грамадзянскай абароне” (цэлы семестр!). Вёў заняткі стары і вельмі тупы генэрал савецкай арміі. Ён проста адурыў нам галовы сваімі „зарынамі”, „заманамі”, „супрацьгазамі” і ўсялякімі трэнёраўкамі на выпадак „паветранай трывогі”. Ён так „залез пад скуру”, што я вырашыла „прынцыпова” не рыхтавацца да заліку. Ад тупога генэрала мяне ледзь ні ванітавала. Я гнеўна думала: „Ну навошта мне здаўся ягоны супрацьгаз з бомбасховішчам (на тэхнічным узроўні 1-й Сусьветнай вайны). Калі я хачу стаць добрай настаўніцай мовы і літаратуры, люблю гэтую прафэсію, вучуся паспяхова, ня выключаць жа мяне з інстытута за „грамадзянскую абарону!””

У выніку я разоў 5 ці нават болей „здавала” залік, і ўсё ж такі ўзяла генэрала „на змор”. Урэшце рэшт ён паставіў мне залік (відаць, таксама, каб мяне болей ня бачыць, бо ніякай „віны” за „няведы” ў маіх вачах ён ня бачыў, а толькі нешта іншае, што яму было, відаць, ня надта прыемна).

### **„За актыўнасьць у грамадзкім жыцьці”**

Здаецца, у 1972-м (ці 73-м) годзе камітэт камсамола педінстытута сфармаваў групу студэнтаў, чалавек 20-25, для паездкі пасья летняй эсіі ў Польшчу ў пляне студэнцкага міжнароднага абмену. Паездка ў Польшчу на тых часы – гэта была падзея. Мая школьная сяброўка Маісеева Наташа належыла да „прывілегіраванай” сям’і (яе бацька быў прафэсарам, доктарам навук і зарабляў на тых часы шмат). Але калі я сказала ёй па тэлефоне, што была ў Варшаве, у Польшчы, яна, як бы не паверыўшы, са здзіўленьнем перапытала: „Дзе-дзе? Вось гэта спра-а-ва!”

Да нас у Беларусь таксама павінна была прыехаць гэтка ж група з Польшчы.

Чаму камітэт камсамола? Бо іншых легальных моладзевых арганізацыяў у СССР не існавала, і „пытаньні моладзі” без камсамола ня мог вырашаць ніхто (акрамя КПСС), нават кіраўніцтва інстытута.

Студэнцкая група была ў асноўным дзявочая, бо педінстытут быў „дзявочай” ВНУ. Мужныя, інтэлектуальна і фізічна разьвітыя хлопцы, як правіла, у педінстытут ня йшлі. У Савецкім Саюзе настаўнік меў невялікі заробак, і гэта была асноўная прычына непапулярнасьці настаўніцкай прафэсіі сярод мужчын. Дзеці расьлі і вучыліся пад наглядам жанчын (ясьлі, садкі, школа) і атрымлівалі аднабаковае негарманічнае выхаваньне. (Адсутнасьць „мужчынскага” выхаваньня – відаць, адна з прычынаў „жаноцкай” мэнтальнасьці шмат якіх беларусаў, што ў будучым трэба выпраўляць.)

Мяне ўключылі ў „польскую” групу не за посьпехі ў вучобе (хоць вучылася я добра), а за „актыўнасьць у грамадзкім жыцьці”. Гэта было галоўным, а я была актыўная і, як кажуць, на відавоку. Што ж гэта была за „актыўнасьць”?

Аднастайнае педінстытуцкае жыцьцё мяне не задавальняла, мой энэргічны характар, любоў да літаратуры і мастацтва штурхалі мяне ўсюды „ўдзельнічаць”. На літаратурна-музычных вечарынах на факультэце я чытала вершы і прозу, сьпявала, арганізоўвала паэтычныя вечарыны ці літаратурныя чытаньні, „культпаходы” ў тэатры, музэі, шмат вандравалі з сяброўкай Тамарай Бондал. Білеты для студэнтаў былі ільготныя, і мы, атрымаўшы стыпендыю, часта ехалі куды-небудзь хоць на выхадныя дні. Аднаго разу, напрыклад, мы паляцелі ў Адэсу па „сонца”. Цэлы дзень гулялі па сонечным горадзе і раваліся вясне, якая на Беларусі пазьнілася. Вечарам з букетамі паўднёвых руж вярталіся ў Менск. Калі ляцелі дадому, далёка-далёка ў небе бачылі маланку.

Такіх і іншых уражаньняў было шмат, асабліва летам, падчас канікулаў, калі атрымлівалі „летнюю” стыпендыю за тры месяцы адразу (чарговую і за 2 месяцы канікулаў). Мы шмат ездзілі і хадзілі ў турыстычныя паходы (і пешшу, і на плятах, і на лодках). Жылі ў наметках, гатавалі на кастрышчы, сьпявалі „пад гітару”. Нам вельмі хацелася пабачыць сьвет (які вымяраўся

тады выключна межамі Савецкага Саюза), і я надта марыла хоць калі-небудзь пабачыць Парыж. Я разважала так: сваё, яно ж вась тут, побач. Сваё я потым аб’езджу і нагляджуся, а пакуль трэба ездзіць і глядзець як надалей ад дому.

Як я памылялася! Зараз, закінутая лёсам далёка ад роднага дому, ад любай Беларусі, ні на якія парыжы не прамыяла б я нашу беларускую вёску Ліпск, што пад Бягомлем, хоць там у мяне і няма ніякай радні, а толькі добрыя знаёмыя. Гэта – радзіма, мілая, самая лепшая, з цёплай зямлёй, багатым лесам, шырокім полем і высокай травой. Як я зараз цаню ўсё гэта, нашы прасёлчаныя дарогі і добрых нашых людзей, як шкадую, што мала ўглядалася ў свае родныя беларускія мясьціны і твары. Зараз прыходзіцца ўспамінаць бачанае, а няўбачанае – ўяўляць. Сваё, найдаражэйшае, беларускае.

Няўжо так і ня ўдасца дома пазнаць спакой душы? Мілая зямля, дарагія лясы, узгоркі і дарогі, беларускія дарогі. Як жа бяз вас цяжка...

У часы СССР існаваў і іншы род „актыўнасьці” – камсамольскі, у падтрымку ідэалёгіі кампартыі сярод студэнтаў. Але гэтага граху на мне няма, хоць аднакурснікі і выбралі мяне „камсоргам” групы. У студэнцкім калектыве існавалі толькі дзьве „грамадзкія” „пасады”: стараста (прызначаў дэканат) і выбраннік самых студэнтаў, які тады называўся „камсорг”.

Ніякай „камсамольскай дзейнасьці” ў нашай групе не праводзілася (мне гэта было брыдка). Я арганізоўвала студэнтаў, як тады казалі, на „культурніцкія мерапрыемствы”, у чым была вялікая патрэба для ўсіх нас – гэтым я займалася з задавальненьнем, і да мяне ніхто не чапляўся за „камсамольскія справы”.

\*\*\*

У студэнцкім жыцьці было шмат „абавязалак”. Так мы абавязаны былі восеньню ехаць „на бульбу”, потым – на „галінкі” (калі Машэраў загадаў пасылаць усіх падрад у калгасы секчы галінкі на корм жывёле), потым – „дэманстрацыі трудзяшчыхся” і г.д. Пазьней, працуючы навуковым супрацоўнікам у НДІ педагогікі, я амаль 10 гадоў ездзіла ў „падшэфны” калгас летам і восеньню на летне-восеньскія сельскагаспадарчыя працы. Кожны навуковы супрацоўнік, калі ён ня быў сур’ёзна хворым, абавязаны быў адпрацаваць ў калгасе два-тры тыдні за сезон.)

Існаваў і шэраг палітычных мерапрыемстваў, на якія студэнты былі абавязаны „зь’яўляцца” (каб не зьнялі стыпендыю ці ня выгналі з інтэрнату, хто ў ім жыў). Вялікім цяжарам для нас заўсёды былі „сьвяточныя” савецкія дэманстрацыі. Дэканат называў старасьце квоту прысутных ад нашай групы (ня менш паловы ці болей). Каб забясьпечыць „яўку”, гэтая колькасць студэнтаў павінна была ахвяравацца паездкай дадому на сьвяты. Зь Менску на нашым курсе я была адна, мне ня трэба было ў сьвяты ехаць дадому, як іншым, і я абавязана была прысутнічаць на гэтых „мерапрыемствах” заўсёды. На дэманстрацыі стараста адзначала прысутных у сьпісе і потым падавала гэтыя сьпісы ў дэканат. (Не адзначаны – чакай рэпрэсіяў.)

Як жа мы ненавідзелі тых дэманстрацыі (1-га мая ці 7 лістапада)! Усімі сіламі мы стараліся адкруціцца ад нашэньня цяжкіх і вялікіх транспарантаў, якія пасья дэманстрацыі патрэбна было яшчэ і „здаць” адказнаму. (Але пасья дэманстрацыі гэтыя зламаныя транспаранты валяліся паўсюдна.)

І як гэта не падобна было на нашыя мітынгі і дэманстрацыі 90-х гадоў, калі мы зь вялікім гонарам неслі Бел-Чырвона-Белыя сьцягі і адраджэнцкія плякаты.

*Галіна Пазьняк*

## **СТАРА-НОВЫЯ ФАЛЬСІФКАТАРЫ**

Ёсьць на шклоўскім тэлебачаньні (язык не паварочваецца назваць яго беларускім) манумэнтальная праграма пад тытулам „Союз нерушымый”. Перад глядачом разгортваецца шэраг настальгічна-маразматычных сюжэтаў наконт таго, як „было время, когда нас все боялись, все жили дружно, батон был по 15 копеек”. Аднак сярод тэлесюжэтаў 2 сьнежня запомніў-

ся адзін, што выбіваўся сярод імперскай мішуры. Хаця і падавалі яго пад фанфаронскім дэвізам „Россия и Беларусь – победили вместе!” Паказалі маладых мужчынаў у вайсковым камуфляжы, якія жывуць у Смаргоні. Яны арганізавалі нефармальны гістарычны клуб і праводзяць раскопкі на месцах баёў Першай сусьветнай вайны. У адрозьненні ад большасці насельніцтва яны ведаюць, што пад Смаргонямі фронт стаў паўтара гады (1915-17), што тут змагаліся і загінулі сотні тысячаў чалавек. Аматыры знаходзяць зброю, ваенныя ўмацаваньні. Яны раскапалі некаторыя магілы. Тэлебачаньне паказала макабрычныя кадры – шэраг шкідзелаў у ботах, што ляжаць у доўгіх ямах. Аматыры штораў паўтаралі: „Вот германские могилы, германские укрепления, а здесь русские могилы...”

Аказалася, што ў ролі гісторыкаў-аматараў выступаюць мясцовыя афіцэры-ракетчыкі. Ім ніхто, акрамя мясцовага палітрука, не раскажаў пра далёкія падзеі. Мёртвыя ня ўстануць з магілаў, каб назвацца сваім імем, каб распавесці праўду пра Смагонскую бітву. Іх паклалі ў магілы побач. Чаркеса з кавалерыйскай „Дзікай дывізіі”, якая ляцела ў атаку з крыкам „Аллаху Акбар!”, наганяючы панічны жах на германцаў. Украінца і беларуса, якіх мільёнамі расейскія генэралы кідалі ў лабавыя атакі на кулямёты. Эстонца, што дбаў пра сваю гармату, як пра жывую істоту, з адпаведнай чухонскай акуратнасцю і адказнасцю. Для аматараў яны ўсе „рускіе”. Будзем спадзявацца, што імперыя „гісторыкі” не нанясуць шмат шкоды гістарычным аб’ектам, якімі яшчэ прыйдзеца адэкватна займацца сапраўднай беларускай гістарычнай навуцы і сапраўднай нашай дзяржаве.

З аматараў і не даводзіцца шмат паграбаваць. Але апошнім часам мы назіраем падленькія антынавуковыя зьявы ў прафэсійным (з дазволу сказаць) пісанні пра нашу нацыянальную гісторыю. Калі раней акупанцкая ілжэнавука паведамляла нам, што „не было такой Белоруссии и таких белорусов, не было вашего языка и государственности, а вас угнетали польские феодалы...”, то цяпер іхныя мэтады зрабіліся больш вырабленымі. Апошнія ўгодкі Слуцкага Збройнага Чыну выклікалі ёрзаньне і мітусьліваю актыўнасьць фальсіфікатараў-камэнтараў. У газэтцы „запісных” дзеячоў „Наша Ніва” (яны за апошнія гады, хочучы ці ня хочучы, прыклалі свае намаганьні, каб зганьбіць вобраз і імя адраджэнскай газэты са стогадовай гісторыяй) зьявіліся „новыя адкрыцьці пра Слуцкі Чын”.

Салённыя запісныя паведамлі чытачам, што случакі змагаліся ў 1920 годзе не супраць расейскага нашэсьця, не за Беларускаю Народную Рэспубліку, не за беларускія сьвятыні, незалежнасьць і Хрыста. А, аказваецца, гэта быў проста стыхійны выступ супраць палітыкі прудразьверскі. Вось як... Беларусы проста не схацелі плаціць падаткі і распачалі банальны бунт. Да таго ж салённыя паведамляюць, што, маўляў, браты Луцкевічы не падтрымалі збройнага выступу, ды й былі яны масонамі...

Трэба прызнаць, што цяперашнія мэтады абалваньваньня людзей гістарычнымі фальшыўкамі значна больш цынічныя і падступныя, чым у бальшавіцкай прапаганды. Маючы давер да тытула і гісторыі „Нашай Нівы”, многія маладыя беларусы пачалі паўтараць гэтую фальшыўку (думаючы, што гэта і ёсьць навуковая праўда). З гэтай нагоды фальсіфікатары нават вышлі з кабінэтаў „у шырокае поле”. Стала вядома, што падчас мэмарыяльных урачыстасьцяў на месцах Слуцкага Збройнага Чыну, якія праводзілі сябры Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ 26 лістапада сёлета, псэўдаапазыцыйная агентура рыхтавала правакацыю. Грантаўскія псэўдаапазыцыянэры паспрабавалі падбухторыць людзей з некалькіх гістарычных клубаў, каб тыя накінуліся на арганізатараў мерапрыемстваў, адштурхнулі іх ад слухкіх Крыжоў і далі слова ім – „дэмакратычнай апазыцыі”. Толькі нічога ў іх не атрымалася. Беларусы не паддаліся на бездаказныя заклікі.

Тады „падстаўныя” пачалі навязваць арганізатарам „выступ гісторыка Н. Стужынскай, якая быццам бы знайшла новыя факты з гісторыі Слуцкага Чыну”. Ды толькі ведаем мы гэтых „прафэсійных гісторыкаў”, якія зрабілі акадэмічную кар’еру на Леніне і ролі рабочага класу в павышэнні благасостояния советского народа. Памятаюць беларусы, як Стужынская і іжэ зь імі раней распавядалі нам не пра велічны і сьвяты подзьвіг слухкіх палкоў, якія грамілі маскоўскія акупантаў, а пра тое, як „сразу же поссорились слухские командиры, как они спорили около сугробов, и кто у кого украл ящик гранат...”

Фронтаўцы не захацелі слухаць базарную балбатню прафэсійных псэўдагісторыкаў каля сьвятых Крыжоў на магілах паўстанцаў. У рамках маштабнай фальсіфікацыі гэтыя спэцыялы выпусьцілі нядаўна кніжку пад назовам „Новыя матэр’ялы пра Слуцкі Збройна Чын”. Нават КГБ РБ паслужліва адчыніла свае архівы для гэтых „дасьледчыкаў”. Асноўную частку „кнігі” склалі тэксты допытаў удзельнікаў паўстаньня, якія праводзіла НКВД пасля арышту слухачоў. Нават без камэнтараў падаюцца расейскамоўныя гэбоўскія тэксты допытаў змучаных катаваньнямі людзей. На гэбоўскіх тэкстах робіцца карціна беларускай драмы. І ўсё ў марным жаданні акупантаў і іхных паслугачоў сказаць і спачварыць нашу нацыянальную гісторыю, выставіць нашых герояў і наш народ натоўпам недарэкаў. Але беларусы, ня вераць фальсіфікатарам!

*Янка Базыль*

## УШАНАВАНЬНЕ ДЗЯДОЎ У МЕНСКУ

29 кастрычніка на заклік Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ больш за дзьве тысячы чалавек сабраліся ў цэнтры Менску, каля Гадзіннікавага заводу. Людзі прынеслі з сабой сьвечкі, кветкі, сыягі і транспаранты. Аднак, на выйсьцях са станцыі мэтро „Парк Чалюскінцаў” на беларусаў накіраваліся грамілы ў цывільнай вопратцы. Яны прымушалі людзей паказаць ім, што ёсьць ў тэчках і заплечніках, забіралі плякаты, сыягі і парасоны (?). Міліцыянты, якіх на месцы збору ўдзельнікаў шэсьця было шмат, рабілі выгляд, што дзеянні суб’ектаў у цывільным іх ня тычацца.

Цывільныя не прадстаўляліся, размаўлялі па-расейску, і людзі зразумелі, што яны служаць у КГБ РБ, якое зьяўляецца структурай спэцслужбаў чужой дзяржавы, а менавіта Расеі. Робячы напад на людзей, гэтыя рускамоўныя ў цывільным агрэсіўна паўтаралі, што „шэсьце запрещено” (хаця арганізатары мелі дазвол ад гарадзкіх і абласных уладаў). Убачыўшы, што правакацыя ня ўдаецца і ўсё больш людзей зьбіраецца пад Бел-Чырвона-Белымі сыягамі, чэкісты схапілі сям’я маладых беларусаў і зацягнулі іх у пакой міліцыі станцыі мэтро. Тады ўдзельнікі шэсьця заявілі, што застануцца на месцы, пакуль грамілы ня выпусьцяць затрыманых. Шэсьце пачалося толькі пасля таго, як сям’я юнакоў далучыліся да грамады.

Тысячы людзей прайшлі па праспэктэ Скарыны, вуліцах Каліноўскага, Сядых, Гамарніка, Мірашнічэнкі. Большасць удзельнікаў былі маладыя юнакі і дзяўчаты, якія крочылі побач з былымі вязьнямі ГУЛАГу і барацьбітамі за незалежную Беларусь. Над шэсьцем луналі нацыянальныя Бел-Чырвона-Белыя Сыягі, людзі неслі транспаранты „Не забудзем нашых дзядоў”, „Ніякіх саюзаў з імперскай Расеяй”, „Вечная памяць ахвярам беларускага народу”, „Саюз з Расеяй – гэта голад і забойствы”. Мужчыны неслі 12 вялікіх драўляных крыжоў. Начале шэсьця моладзь несла вялікую выяву Пагоні.

У Курапатах адбыўся мэмарыяльны мітынг. Каля Крыжа Памяці людзі прасьпявалі гімн „Магутны Божа”. Потым усе прайшлі па Крыжовай алеі да Трох Крыжоў на Кальварыі. Дэманстранты заслухалі зварот Старшыні Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ Зянона Пазьняка „Дзяды – сьвята вечнасьці” (публікуецца). Выступоўцы зьявіліся да грамады.

Валеры Буйвал, сакратар Управы Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ:

„Сёньня ў чарговы раз мы прайшлі шэсьцем праз нашу сталіцу пад сьвятымі Бел-Чырвона-Белымі Сыягамі. Людзей не напалохалі рэпрэсіі і пагрозы. З намі нашы Дзяды. З намі, як заўсёды, крочылі беларусы ста-лага веку, прадстаўнікі пакаленьня, якое перажыло жахі расейска-бальшавіцкай акупацыі і дачакалася аднаўленьня Беларускай дзяржаўнасьці. Сэрца напаяняецца радасьцю, таму што сёлета з намі так шмат маладых юнакоў і дзяўчат. І яны бароняць нашу Памяць, нашыя хрысьціянскія каштоўнасьці. За маладымі – будучыня Беларусі. Маладых баіцца анты-





Дзяды ў Курапатах.

беларускі рэжым. Гляньце, якія працэсы ідуць па ўсёй Эўропе. Як у розных краінах моладзь змагаецца за вызваленне радзімы ад фальшывых пярэвартняў і чужынскай агрэсіі. Ва Угоршчыне моладзь гоніць ад улады групу перафарбаванага камсамольца-мільянера Дзюрчана. У Будапэшце юнакі нават завалодалі танкам з Музея Рэвалюцыі, на якім змагаліся паўстанцы 1956 года.

Расейская імперыя замахнулася дубінай над невялікай, але моцнай нацыянальным духам Грузіяй. І там моладзь у авангардзе барацьбы за волю і незалежнасць супраць імперскага ворага. Увесну сёлета гераічная беларуская моладзь назвала плошчу, на якой разгарнулася змаганьне супраць антынароднага рэжыму ў сталіцы, плошчай Кастуся Каліноўскага. Успомнім, што Каліноўскі быў малады чалавек, калі змагаўся за Беларусь супраць расейскіх акупантаў. Мы, – старэйшыя, – ганарымся нашай моладзю. Як жа ўсім нам абараніць Бацькаўшчыну?

На цяперашнім этапе вызвольнай барацьбы першай задачай ёсць недапушчэнне акупацыі Беларусі расейскай імперыяй шляхам рэфэрэндуму аб незаконным, антыканстытуцыйным „канстытуцыйным акце”. Гэты рэфэрэндум рэжым збіраецца далучыць да маючых адбыцца мясцовых выбараў. Грантаўская публіка, псеўдапазіцыя ўжо заклікаюць народ ісці галасаваць і „сказаць сваё НЕ дыктатуры”. Ня верма зазывалам, бо яны дзейнічаюць на карысць рэжыму і расейскага агрэсара. Ня пойдучь беларусы, як авечкі, забяспечваць „явку” і „кворум” на фальшывым шоў дыктатуры. Байкот псеўдавыбарам і акупацыйнаму рэфэрэндуму!”

Сяргей Папкоў, намеснік старшыні Фронту і Партыі:

„Паклонімся нашым Дзядам, якія змагаліся за наш народ і нашу дзяржаву пад Грунвальдам і Воршай. Паклонімся тым, хто быў забіты ў Курапатах і іншых месцах расейскімі акупантамі. Маскоўская імперыя зноў імкнецца паняволіць наш народ. Расеі патрэбныя мільёны работнікаў, каб беларусы і ўкраінцы пампавалі газ і нафту ў Сібіры для Захаду, які дамовіўся з Масквой. Сваіх людзей у Расеі няма, памерлі, пасыпваліся, не надаюцца.

Але ў нас ёсць наша беларуская моладзь – будучыня Беларусі. Салідарнае змаганьне беларускага народу, усіх нашых пакаленьняў зламае захопніцкія пляны маскоўскіх агрэсараў”.

Юры Беленькі, выканаўца абавязкаў у Беларусі старшыні Фронту і Партыі:

„Тыя, хто забіваў нашых дзядоў у Курапатах і іншых месцах пакутніцтва, хочучь зноў вярнуцца на нашу зямлю, каб зноў эксплуатаваць, катаваць і забіваць беларусаў. Цяпер яны вядучь інфармацыйную вайну супраць нас, забавліваюць у Расею. Хочучь, каб наш народ сам пайшоў у маскоўскае рабства праз незаконны рэфэрэндум, які палітычныя прайдзісьветы заплывавалі разам з наступнымі мясцовымі выбарамі. Нельга ўдзельнічаць у незаконным спэктакле дыктатуры. Ня пойдзем на псеўдавыбары і прысьцёбнуты да іх рэфэрэндум аб „канстытуцыйным акце”. Далучыцца да Расеі? Мы не звар’яцелі. Мы спачуваем няшчаснаму расейскаму народу, абрабаванаму крамлёўскімі гаспадарамі. У Расеі мільёны наркаманаў, мільёны расейцаў труцяцца падрабнай гарэлкай, народ вымірае. А гэтыя запрашаюць нас туды. Моладзь, вам вырашаць, як жыць далей. Далучайцеся да нацыянальнага змаганьня. Ня верце фальшывым дзеечам, для якіх няма нічога сьвятога”.

Сябра Союму Фронту і Партыі Пятро Шашкель распавёў пра трагічны лёс сваёй сям’і. Яшчэ дзіцем расейскія акупанты выслалі яго і ягоную сям’ю ў Сібір. Бацька загінуў. Памяць аб пакутах і ахвярах прывяла сп. Шашкеля ў Беларуска Народны Фронт у 1988 годзе, калі пачыналася вызваленне Беларусі ад маскоўскай акупацыі.

Адказны сакратар Управы Партыі Алесь Чахольскі заклікаў людзей далучацца да стварэння Народнага Мэмарыялу „Лес Крыжоў” у Курапатах. Малады сябра Фронту і Партыі Янка Марозаў заклікаў беларусаў салідарна змагацца за вольную незалежную Бацькаўшчыну.

Святар Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы айцец Леанід Акаловіч адслужыў багаслужбу і асьвяціў крыжы, якія людзі ўсталывалі на



Курапаты. Мітынг-рэжвіем.

магілах пакутнікаў у Курапатах. Людзі запалілі свечкі і зьнічы на магілах. Мітынг скончыўся малітвай і сьпяваньнем гімну „Магутны Божа”.

**Інфармацыйная камісія Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ**

29 кастрычніка 2006 г.

## ДЗЯДЫ – СЬВЯТА ВЕЧНАСЬЦІ

*(Ліст да дарагіх землякоў)*

Новае Беларускае Адраджэньне пачалося з Курапатаў і Дзядоў. Гэта сьведчыць пра глыбіню падзеі, якая выявіла працэс адраджэньня нацыянальнага духу. Дзяды несьмяротныя ў духу, і людзі, якія адзначаюць гэтае сьвята, маніфэстуюць існаваньне вечнасьці. Удумаем, якая высокая сымволіка закладзена ў гэтай зьяве.

Будучыня грунтуецца на павазе да мінулага. Сэнь будучыні абумоўлены веданьнем мінуласці. Нацыянальнае адраджэньне Вялікага Княства Літоўскага пачалося ў XIX стагоддзі ў новай нязвычайнай дагэтуль форме Беларусі. Але не было б ні Адраджэньня, ні Беларусі, калі б нацыянальная ідэя не вынікала і не абаялася на сваю гістарычную дзяржаўную і народную мінуласць – на Вялікае Княства.

Стварэньне Беларускай Народнай Рэспублікі – гэта якраз і было аднаўленьне Вялікага Княства Літоўскага ў яго этнічных і тэрытарыяльных межах. Патрабавалася няшмат часу, каб расставіць гістарычныя кропкі над „і”. Але акупацыя і падзел Беларусі паміж акупантамі адтэрмінавалі задачу.

Заўважце, з чаго пачалі акупанты ў першай палове XX-га стагоддзя. Са зьнішчэньня Беларускай ідэі, мовы, сымвалаў і гісторыі.

З чаго пачаў прамаскоўскі акупацыйны рэжым Лукашэнка? Са зьнішчэньня беларускіх нацыянальных сымвалаў, школы, мовы і гісторыі. Гэтая вайна зь беларускім народам вялася і вядзецца паўсюдна, ў тым ліку і ў Курапатах. Для іх (нашых нацыянальных ворагаў) вынішчэньне беларускай гісторыі і культуры ёсьць галоўным дзеяннем дзеля таго, каб нас не было, каб мы зьніклі зь мапы сьвету. То што павінна стаць галоўным для нас, каб адрадыцца і быць?

Адказ відавочны. Дзяды даюць гэты адказ. І таму Дзяды ёсьць для нас, беларусаў, вялікім нацыянальным сьвятam, якое датычыць душы кожнага

чалавека, бо кожны мае продкаў. Не існуе людзей без дзядоў, няма народу без мінуласці, але ёсьць такія, якім адбілі памяць. Аднак, вы ж бачыце, што чалавек бяз памяці пра свой род не трымаецца сваіх, ён іх не пазнае, ён робіцца духоўна мёртвым для народа.

Маладыя, трымайцеся нашых дзядоў, духоўных і фізычных, трымайцеся сваіх продкаў, шануйце бацькоў, якія пакутуюць перажываюць за вас, калі вас дыскрымінауюць ў вучэльнях, паніжаюць пад арыштам, у судах за дарагу Бацькаўшчыну, за роднае слова.

У Дзень Дзядоў паклянемся перад продкамі на вернасьць любімай нашай Айчыне. Дзе б вы ні былі, куды б ні закінуў вас змагарны беларускі лёс (за мяжу вучыцца, ці ў высылку, ці ў акупанцкую турму) – памятайма: Беларусь перш за ўсё! Ёй нашы думкі, дзеля яе нашае змаганьне, праца і вучоба. Хай паўсюдна гучыць наша беларуская мова, хай веецца наш сьветазарны *Бел-Чырвона-Белы сыяг*, хай імчыцца Пагоня!

Хай будуць у сьветласці нашы душы – і Вялікія Дзяды ўспамогуць нас.

Слава Дзядам, што ў вечнасьці! Слава вечнай Беларусі – нашаму Вялікаму Княству, якое ніколі не загіне, пакуль мы жывем.

Верма ў сьветлую будучыню Беларусі, якая стане нашым быцьцём!

24-29 кастрычніка 2006 г.

**Зянон ПАЗЬНЯК**

## ПОМНІК У КУРАПАТАХ СТВОРАНЫ БЕЛАРУСКІМ НАРОДАМ

*(Зварот)*

У Курапатах каля Менска пахаваны ахвяры расейска-бальшавіцкага тэрору супраць беларускага народу. Больш за 200 тысячаў невінаватых людзей былі забіты кагамі НКВД у 1930-х – 1941 гг. толькі ў гэтым месцы. Доўгія дзесяцігоддзі акупацыйная ўлада хавала праўду пра гэтае злачынства, спрабавала зьнішчыць пахаваньні ў Курапатах. Цяперашні прамаскоўскі марыянткавы рэжым Лукашэнка па загадзе Масквы працягвае гэтую амаральную і блюзьнерскую палітыку. Але беларускі народ даведаўся праўду аб трагедыі ў Курапатах і з 1988 года пачаў пабудову Народнага Мэмарыялу на магілах расстраляных пакутнікаў. Галоўным элемэнтам кампазіцыі Мэмарыялу зьяўляецца Крыж, сотні крыжоў усталяваньня на магілах. Беларускія патрыёты на працягу гадоў бароняць Мэмарыял ад актаў вандалізму і атакаў антынароднага рэжыму, які не аднойчы спрабаваў зьнішчыць магілы і крыжы.

Мы вельмі ўдзячныя грамадзянам іншых дзяржаваў, якія прыходзяць у Курапаты, каб ушанаваць памяць ахвяраў генацыду беларускага народу. Мы ўдзячныя дыпламатычным прадстаўнікам, якія наведваюць Курапаты і ўскладаюць вянкi ад сваіх народаў.

Але нас трывожаць пэўныя факты. 2 лістапада сёлета група амбасадараў эўрапейскіх краінаў наведала Курапаты. Пасьля ўскладаньня вянка ад краінаў Эўразьвязу амбасадар ФРГ сп. Марцін Гэкэр заявіў, што трэба заняцца ўсталяваньнем у Курапатах помнікаў ад народаў розных краінаў у знак памяці. Сп. Фрык запрасіў прысутных амбасадараў сустрэцца ў сьнежні сёлета і абмеркаваць праекты помнікаў.

Перш за ўсё мы нагадваем, што ў Курапатах ужо існуе цэльны ў вобразным і фармальна-кампазіцыйным сэнсе помнік – Народны Мэмарыял „Лес Крыжоў”. Усталяваньне новых памятных знакаў павінна адпавядаць вобразнаму і фармальна-кампазіцыйнаму ладу Мэмарыяла. Ёсьць канкрэтныя прыклады захаваньня суладдзя пры ўсталяваньні такіх памятных знакаў: мэмарыяльны знак „Ад амэрыканскага народу народу Беларусі дзеля

памяці”, Крыж ад польскага грамадства і Помнік ад Габрэйскага таварыства ў памяць ахвяраў.

Для беларускага народа Курапаты сталі сымвалам змаганьня супраць антычалавечай палітыкі расейскай імперыі. Для беларусаў гэтае змаганьне не завершанае. Расея і сёння праз свой уплыў на рэжым Лукашэнкі праводзіць палітыку этнацыду і татальнай русіфікацыі беларусаў з мэтай захопу тэрыторыі і людзкіх рэсурсаў нашай краіны. Гэтую палітыку мы ацэньваем як злачынства супраць чалавечтва, заснаванае на фашыстоўскай ідэалёгіі. Мы назіраем, аднак, як кіраўніцтва і дыпляматы Нямеччыны паслядоўна праводзяць палітыку „разуменьня” інтарэсаў пуцінскай Расеі ў Беларусі.

Мы памятаем, як ў лістападзе 2004г. амбасадар ФРГ сп. Фрык наведваў Курапаты і публічна заявіў, што „беларускі народ павінен цалкам падзяліць адказнасьць за ўсе, у тым ліку і негатыўныя старонкі савецкай гісторыі”. Паводле гэтай заявы, беларускія ахвяры расейска-савецкага тэрору павінны несці роўную адказнасьць за гэты тэрор разам з забойцамі. Абсурдная і блюзнерская заява дзяржаўнага прадстаўніка Нямеччыны выклікала абурэньне беларускага грамадства. Аднак, на звароты пратэсту і патрабаваньні дэзыўіраваць заяву сп. Фрыка, накіраваныя ў амбасаду ФРГ і Бундэстаг, беларусы нават не атрымалі адказу. Мы разумеем такія заявы і паводзіны як афіцыйную пазіцыю палітычнага кіраўніцтва Нямеччыны.

У сувязі з гэтым мы пратэстуем супраць таго, каб амбасадар Нямеччыны (альбо іншы прадстаўнік Нямеччыны) кіраваў дзейнасьцю па стварэньню і ўсталяваньню ў Курапатах памятных знакаў і помнікаў ад замежных народаў.

### **Сойм Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ**

12 лістапада 2006 г.

Менск

## **ВОСЬ ШТО ЗНАЧЫЦЬ УНУТРАННЯЯ АКУПАЦЫЯ**

*Аказваецца для сябе, ва ўнутраным ужываньні яны даўно ўжо карыстаюцца акупацыйнай сымволікай – сьцягам і гэрбам Расеі. У лукашыскай „палаце”, якую яны выстаўляюць нібыта парляментам, даўно вісяць расейскі сьцяг і двугаловы расейскі імперскі гэрб. Дванаццаць гадоў беларусы пра гэта ня ведалі. Бо антыбеларускі рэжым не афішуе свайго ўнутранага жыцьця. Але гэта не было і вялікім сакрэтам. Шмат хто бачыў. Бывалі тут так званыя журналісты, усё бачылі, пісалі, фатаграфавалі, але нічога не асядала ў іхніх галоўках, ніякіх думачак (сьляпы праўды не імуць). І ўсё гэта трывала гадамі, пакуль за рэжымную шырму дыктатуры выпадкова не глянулі здалёку, пакуль Сяргей Навумчык, будучы ў Нью Ёрку, не зазірнуў на сайт «палаты прадстаўнікоў» Рэспублікі Беларусь. Што ён там убачыў і якія высновы з гэтага вынікаюць ён распавядае ў сваім артыкуле, які тут прапануем са старонкі «Нашай нівы».*

Зянон Пазьняк

### **Пад расейскім трыкалёрам і арлом**

На пачатку 1990-х мы, тагачасныя актывісты БНФ, казалі, што дзяржаўныя сымбалі і мова – гэтак жа важныя, як і эканоміка. Мы памыляліся. У параўнаньні са Сьцягам, з Гэрбам, з мовай, эканоміка (якая ў жыцьці грамадства, канечне, важная) ня мае ніякага значэньня. Удакладняю: яна ня проста менш істотная ці мала істотная – яна ўвогуле ня мае значэньня, калі на карту пастаўлены лёс сымвалаў і мовы. Бо ад апошніх залежыць і лёс народу. Гісторыя мае шмат прыкладаў, калі эканоміка адраджалася за некалькі гадоў у краінах, дзе прамысловасьць і інфраструктура былі разбураныя ўшчэнт (Нямеччына на мяжы 1940–1950-ых). Але няма ніводнага прыкладу, калі б насельніцтва, якое згубіла нацыянальныя арыенціры, дасягнула б дабрабыту (некаторыя афрыканскія краіны, дзе разбураная

грамадзянская супольнасьць, ня могуць ўзьняцца нават пры мільярдных датацыях Захаду).

Некалькі гадоў таму ў ЗША рэстаўравалі стары зорна-паласаты сьцяг незвычайнага вялікага памеру, зь якім зьвязаны славыты эпізод амэрыканскай гісторыі. Рэстаўрацыя рабілася ў лябараторыі некалькі год з выкарыстаньнем самых каштоўных мэтадаў кансэрвацыі і каштавала некалькі мільёнаў (!) даляраў. Амэрыка – самая багатая краіна, але і тут хапае сацыяльных праблем. Напрыклад, больш як 40 мільёнаў грамадзянаў ЗША ня маюць мэдычнай страхоўкі. Заўважу, што гэта ня самыя бедныя – самыя бедныя акурат маюць сацыяльную страхоўку. Гэта – сярэдні стан грамадства з даходам ад 50 да 75 тысяч даляраў на год, каму на працы страхоўку не даюць, а самому набыць задорага – бо трэба выплочваць крэдыт за жыллё, вучобу дзяцей і г.д. Такая публіка пераважна адукаваная, яна чытае газэты і, натуральна, можа ў газэты напісаць. Аднак а ні ў воднай амэрыканскай газэце не было дыскусіі – а ці трэба выдаткоўваць вялізныя грошы на кавалак матэрыі, ці ня лепш спачатку «падлячыць народ» (у варыянце менскіх лібэраляў было б – «накарміць»)? Ніхто не заклікаў да «прагматызму» менавіта таму, што амэрыканцы – надзвычай прагматычныя людзі і прыярытэты што ў асабістым, што ў дзяржаўным жыцьці вылічваюць матэматычна дакладна.

Апошнім часам усё часцей даводзіцца чуць пра «непрагматызм» галадоўкі дэпутатаў БНФ у Авальнай залі парлямэнту ў 1995 г. Мне ж падаецца, што пасля аднаўленьня Незалежнасьці – гэта самае важнае, што мы зрабілі ў тым Вярхоўным Савеце, бо выступілі за Сьцяг, Гэрб і мову. Мяне ўжо цяжка нечым здзівіць у беларускай палітыцы, але тое, што ўбачыў на сайце палаты прадстаўнікоў Рэспублікі Беларусь, скажу без перабольшваньня – шакавала. Тут зьмешчаны фатаздымак пасяджэньня камісіі па міжнародных справах і сувязях з СНД. Зьлева – чырвона-зялёны сьцяг, а справа – сьцяг Расейскай Фэдэрацыі. А на сьценцы, разам з «лукашэнкаўскім» гэрбам, прымацаваны расейскі дзьвюхгаловы арл. Зазірнуў у архіў сайту – ранейшыя пасяджэньні ў гэтай камісіі таксама праходзілі пад расейскімі дзяржаўнымі сымбаламі. На міждзяржаўных, міжпарлямэнцкіх сустрэчах прынята выстаўляць на стол сьцяжкі краінаў-удзельніц. На сустрэчах прэзыдэнтаў таксама ёсьць дзяржаўныя сьцягі. Але тут, у памяшканьні Дому ўраду, расейскі сьцяг выстаўлены стала, стацыянарна ды яшчэ прымацаваны на сьцяне расейскі гэрб. «Палата» – не грамадзкая арганізацыя і не прыватная кантора, і міжнародная камісія – адна з ключавых камісіяў у парлямэнце кожнай краіны. Як зазначана на тым жа сайце, да кампэтэнцыі «палатачнай» камісіі належаць «пытаньні геапалітыкі, распрацоўка і ўдасканальваньне законаў аб зацьвярджэньні асноўных напрамкаў замежнай палітыкі», «палітычныя аспекты праблемаў раззбраеньня і бясьпекі». Наіўна думаць, што цяперашні «парлямэнт» распрацоўвае нешта самастойна ад лукашэнкаўскай адміністрацыі, яго функцыя – хаця б сымвалічная легітымізацыя прынятых прэзыдэнтам рашэньняў. Але тым большае значэньне набывае сымвал, пад якім гэта адбываецца.

З усяго, што я ведаю пра так званую беларуска-расейскую інтэграцыю, гэтыя здымкі – найбольш яскравае сьведчаньне таго, як далёка зайшоў працэс, які я ўсё ж вызначыў бы як анэксія. У сучасным сьвеце ня трэба (дакладней – не заўсёды трэба) уводзіць дывізіі, каб узяць пад кантроль чужую тэрыторыю. Ёсьць мэханізмы палітычнага, эканамічнага, заканадаўчага паглыненьня (дарэчы, апошнім цяпер і занятая «палата», паслядоўна праводзячы «ўніфікацыю» беларускага заканадаўства пад расейскае).

У 1995 г. у газэце «Свабода» я надрукаваў артыкул, у якім даводзіў, што галоўнай мэтай Лукашэнкі ёсьць Крэмль. Публікацыя выклікала зьдэлівыя камэнтары палітолягаў. Празь некалькі гадоў тыя ж самыя палітолягі былі вымушаны прызнаць слухнасьць аргументаў, некаторыя на разьвіцьці гэтай тэмы зрабілі сабе кар’еру. Яшчэ празь некалькі гадоў А.Фядута апублікаваў свае ўспаміны, дзе пацьвердзіў і даволі падрабязна апісаў гэтую ідэю-фікс Лукашэнкі. Мэмуары цяперашняга атачэньня пра сёньняшнія размовы ў прэзыдэнцкіх апартамантах – наперадзе. Але перакананы: як і раней, стратэгічнай мэтай Лукашэнкі ёсьць Крэмль. Каньютурна пакуль не на яго карысьць. Але сытуацыя можа зьмяніцца. Ва ўсялякім разе, ён робіць усё, каб быць нападгатовым, каб дасягнуць сваёй мэты – і ня робіць нічога, што б яго ад гэтай мэты аддаляла.

Ізноў жа, уявім, гіпатэтычна, што прэзыдэнту Летувы Адамкусу прапаноўваюць: аб'ядноўвай Летузу з Расеяй – і робішся гаспадаром Крамля. Мяркую, у адказ прагучэла б колькі спецыфічных расейскіх словаў, за дзесяцігодзьдзі жыцця ў ЗША не забытых былым змагаром з «энкавэ-дэ». Колькі б праіснавала Незалежнасьць Беларусі пры аналягічнай прапанове Лукашэнку? Пытаньне рытарычнае. І нядаўняя дыскусія ў „НН” – «Калі Лукашэнка выступіць за беларускую дзяржаўнасьць, ці павінна апазыцыя яго падтрымаць?» – на фоне гэтага уяўляецца бессэнсоўнай. За беларускую дзяржаўнасьць ён ніколі ня выступіць. Мэта Лукашэнкі – зачысьціць тэрыторыю, якую потым можна выгадна прадаць. Мэта Крамля – узяць гэтую тэрыторыю (хто паспрабуе даказаць адваротнае, хай спачатку прыгадае, калі хоць аднойчы лідэры Расеі заявілі, што прызнаюць Незалежнасьць Беларусі).

Днямі Лукашэнка зрабіў прызначэньні ў сыстэме аб'яднанага штабу «арганізацыі дамовы аб калектыўнай бясьпецы» – так патрапіла, што там існуе ўпраўленьне каардынацыі плянаваньня, стасаваньня і падрыхтоўкі. Адбылося гэта на фоне ягонага заявы, што «нашае зацікаўленьне тут і наш удзел – гэта групоўка беларуска-расейскіх войскаў на заходнім напрамку». Стратэгію і тактыку гэтай «групоўкі» распрацоўвае расейскі Генштаб. Ён жа і «каардынуе». Прыхільнікам тэорыі, што пры Лукашэнку краіна ўпершыню здабыла ды ўмацавала дзяржаўныя інстытуцыі, магу нагадаць, што ў 1993 годзе маскоўскі Генштаб толькі марыў пра ўплыў на стратэгічнае і апэратыўнае плянаваньне ў беларускім войску – вайсковую дыктрыну ў той час вызначаў Вярхоўны Савет. Сёньня «палата», калі б і

лічылі, што і Бел-Чырвона-Белы Сьцяг, і «Пагоня» – назаўжды. Але пачалі якраз са Сьцяга, з Гербу, з мовы – і вось цяпер ў Доме ўраду на гаспадарскім месцы стаіць расейскі трыкалёр і вісіць двухгаловы арол. Некалькі гадоў я спрачаюся з палітолягамі, якія лічаць, што «Незалежнасьці Беларусі нічога не пагражае». Аргумэнтам яны ня вераць. Магчыма, цяпер яны павераць уласным вачам?

*Сяргей Навумчык*

## ВЕЛЬМІ ЦКАВЫ „ПАЛІТВЯЗЕНЬ”

**Радзьё „Свабода зьмясьціла 1 – га сьнежня наступны матэрыял Любові Лунёвай:** „Андрэю Клімаву, які адбывае пакараньне на „хіміі” за арганізацыю вулічнай акцыі летась 25 сакавіка пад лёзунгамі адстаўкі Аляксандра Лукашэнкі, у дзесяць разоў зьменшылі заробак. Гэта адбылося пасля інтэрв’ю, якое даў палітвязень Радзьё Свабода. Нагадаем, тады Андрэй Клімаў паведаміў, што атрымлівае тысячу даляраў (гэта зарплата міністра і нават больш) на прадпрыемстве „Дэльта”, што ў Рэчыцкім раёне.

Андрэй Клімаў лічыць, што заробак яму зьменшылі згодна з распараджэньнем кіраўніцтва Рэчыцкага выканкаму. Палітвязень працуе інжынерам вытворча-тэхнічнага аддзелу ў нафтавай кампаніі „Дэльта”. Ягоны заробак складаў тысячу даляраў да таго дня, калі выйшаў рэпартаж „Свабоды” пра заробкі палітвязняў. Цяпер у ведамасьці насупраць ягонага прозьвішча стаіць сума 135 тысяч рублёў. Андрэй Клімаў паведаміў „Свабодзе”, што прэтэнзіяў да кіраўніцтва кампаніі ня мае:

(Клімаў: ) „Я разумею, што цяпер у краіне ня лепшы эканамічны стан у зьвязку зь пераходам на новыя цэны на газ. Як вынік, крызісны стан эканомікі й праблемы з выплатай заробкаў. Сёньня я стаў атрымліваць 135 тысяч. Калі нехта не разумее, што гэта — то няхай паспрабуе набыць у краме пакет малака, бохан хлеба, замарожанае кураня, сьмятану, пачак масла й бутэлечку кетчупу. Можна яшчэ дадаць пачак сурвэтак. Няхай усё гэта палічыць, і тады ён зразумее, як можна пра жыць на такі заробак. Тое, што рэзка зьнізілі заробак пасля публікацыі, я ўпэўнены, што гэта на сумленьні **намесьніка ў ідэалёгіі Рэчыцкага выканкаму**”.

Намесьнік старшыні Рэчыцкага райвыканкаму Віталь Атаманчук адказаў „Свабодзе”, што ніякага дачыненьня да гэтай сытуацыі ня мае.

(Атаманчук: ) „У маю кампэтэнцыю ўваходзяць усе пытаньні, якія я курырую. Сустрэкацца я магу з кіраўнікамі прадпрыемстваў штодня ў сваіх службовых абавязках. Што тычыцца таварыша Клімава, то гэта выдумка. Я ня ведаю ні памеру ягонага заробку, ні на якім прадпрыемстве ён працуе”.

Андрэй Клімаў будзе адбываць пакараньне яшчэ некалькі дзён. Ён спадзяецца, што ня будзе ніякіх нечаканасьцяў, і Новы год ён сустрэне дома зь сям’ёй.

А колькі зарабляюць іншыя палітвязні, што працуюць на гэтак званай „хіміі”? Мікола Статкевіч, які адбывае пакараньне абмежаваньнем волі у вёсцы Блонь за арганізацыю вулічных дэманстрацый пратэсту, апошні раз атрымаў заробак 91 000 рублёў за два месяцы (прыблізна 40-45 даля-



*Паседжаньне парламанцкай Камісіі За межніх справаў нелегітымнай „палаты прадстаўнікоў”. У залі расейскай сьмвалы.*

пажадала гэта рабіць, выпрацоўвала б дыктрыну пад расейскім сьцягам.

У лёсе любой дзяржавы ваенны аспект, пытаньні абароны займаюць найважнейшае месца. Але і генэрал, і салдат, і кожны, хто хаця б дзень праслужыў у войску, ведаюць: калі дывізія губляе сьцяг, камандзір ідзе пад трыбунал, а сама дывізія расфармоўваецца. Гэты закон няўхільна выконваецца і на вайне, бо «воля да перамогі» ва ўмовах баявых дзеяньняў – не абстрактнае паняцьце. Сёньня ажыццяўляецца больш глябальная стратэгія, чым проста вайсковая, – стратэгія стварэньня «небеларускай Беларусіі». Канчатковая мэта – зьнішчыць у беларусаў нацыянальную самасьвядомасьць, каб на рэфэрэндуме яны самі прагаласавалі за аб'яднаньне, і нават пры ўдзеле міжнародных назіральнікаў «дэмакратычна» паказалі патрэбны вынік. І нацыянальныя сілы ня маюць ні палітычнага, ні эканамічнага, ні – давайце назавем рэчы сваімі імёнамі – вайсковага патэнцыялу, каб спыніць такі сцэнар, калі Масква і Лукашэнка пажадаюць яго давесці да канца. Вам падаецца такі вынік плебісцыту нерэальным? Паверце, што ў пачатку 1995 году бальшыня палітолягаў

раў), падчас якіх працаваў па 100 гадзінаў на тыдзень. Палітык кажа, што астатнія „хімікі”, якія адбываюць пакараньне ў Пухавіцкім раёне, атрымліваюць яшчэ меней. Артур Фінькевіч за той час, што прабыў на „хіміі” у Магілёве за палітычныя графіці, атрымаў 45 000 рублёў. Праўда, хлопец шмат часу знаходзіўся ў шпіталі. За цяжкую фізычную працу ў вёсцы Малое Сігна Павал Севярынец атрымлівае каля 50 000 рублёў у месяц (прыблізна 20-25 даляраў). Частка гэтага заробку ідзе аплатай за інтэрнат.

*Любоў Лунёва (радыё Свабода)*

## НЕБЯСЬПЕКА РУСКАГА ФАШЫЗМУ

Цяпер Масква і Лубянка вырашылі, відаць, цалкам узяць пад свой расейскі кантроль лукашэнкаўскую падстаўную апазыцыю (шляхам павялічанага фінансавага датаваньня, каб маніпуляваць ня толькі беларускай палітыкай, але і Лукашэнкам). Псэўдаапазыцыя тут жа пачала разварочвацца на Маскву і нават дзяліцца на больш прамаскоўскіх (камуністы, АПП) менш прамаскоўскіх.

У гэтай сувязі мушу падкрэсліць вельмі істотны момант. Маскоўскі гэбізм перараджаецца і разьвіваецца ў бок клясычнага фашызму нямецкага ўзору. У расейскіх умовах гэта можа вырабіцца ў зьяву значна страшнейшую і больш разбуральную, чым камунізм са сваім гулагам, голадам і рэпрэсіямі. Дзеля гэтага ўжо створаны эканамічны базіс (прыватная ўласнасьць, зьліццё прыватнага і дзяржаўнага капіталу) аналягічны як у Нямеччыне 30-х гадоў. Тое ж і ў палітычнай структуры Расеі. КГБ, трымаючы абсалютную ўладу ў імперыі, займае ў сістэме тое ж месца (толькі больш унівэрсальнае), якое займалі „СС” і „Гестапа” ў гітлерскім „райху”.

Слабасьць рускага гэбізму ў адсутнасьці ўсеагульнай ідэалёгіі (якую меў якраз камунізм). Але мы бачым, што абсалютызаваныя карпаратыўнай улады ў Расеі і пошукі дзяржаўнай ідэалёгіі ідуць (прытым сьведэма і мэтанакіравана) па шляху рускага нацызму. Разгортваньне ксэнафобіі, этнічныя чысткі, тэрарызм і сістэма заказных забойстваў, стварэньне штучных прафашыстоўскіх арганізацыяў („казакі”, розныя партыйкі, „саюзы” і т.п.) – усё гэта праявы фармаваньня фашыстоўскай сістэмы рускага гэбізму (мы ўжо не кажам пра Беслан, ваенныя дзеянні, апэрацыі за мяжой і т.п.).

Небасьпека найперш у тым, што гэтая стара-новая расейская палітыка непасрэдным чынам закранае і насоўваецца на Беларусь. Сутнасьць яе стратэгіі – зьнішчэньне Беларускай нацыі. Пачалі з сымвалаў. Цяпер дабіваюць ўжо нацыянальную школу і паслядоўна вынішчаюць мову, ідзе нечуваная алькагалізацыя беларускага насельніцтва. Бліжэйшы разгляд гэтай тактыкі і стратэгіі ўражае празрыстай аналёгіяй і дэталёвым паўтарэньнем пляну Бормана (які немцы не пасьпелі ажыццявіць на Беларусі).

Мы павінны ведаць, што людзі, якія ідуць у беларускую палітыку, не бачыць, не разумеючы і ня хочучы разумець як, хто і чаму зьнішчае Беларускі народ, гэтыя людзі як правіла прыносяць шкоду Беларусі і асабіста сабе. Бяда, аднак, у тым, што палітычная няспеласьць асобы бывае зусім не ад недахопу інфармацыі, але ад несфармаванасьці нармальнай нацыянальнай сьведамасьці, якая месціцца не ў галаве, а ў сэрцы, у веры, у самой істоце чалавека.

У існуючым становішчы грамадства бяз сьпелай нацыянальнай сьведамасьці практычна цалкам безабароннае перад фашыстоўскай чужынскай палітыкай. Мінуты часы народнікаў, будзіцеляў ды асьветнікаў, цяпер іншы час, але тое што было вынішчана разам з пакаленьнямі, мусіць быць вернута, інакш немагчыма ні рухацца, ні абараняцца, ні наступаць. Трэба ўмела скарыстаць ціск і задуху антыбеларускага рэжыму для пратэстнага падняцьця нацыянальнай сьведамасьці і культуры. Так рабілася заўсёды ў часы рэакцыі і паралічу адкрытага змаганьня. Павінна быць ідэйная і духоўная база, стоячы на якой людзі змогуць супроцьстаяць рускаму фашызму і не дадуць яму захапіць Беларусь.

## СПЭЦЫЯЛІЗАЦЫЯ ФАШЫЗМУ Ў РАСЕІ

На прасторах Расеі паступова выпрацоўваецца спэцыялізацыя фашыстоўскага тэрору. У Пецярбурзе „рускіе ребяты” забіваюць афрыканскіх студэнтаў і таджыцкіх дзяцей. У Маскве „дарогіе москвічы” забіваюць беларусаў, армянскіх студэнтаў і паляць синагогі. У Варонежы „ребяты” рэжыць лацінаамерыканскіх студэнтаў. На Далёкім Усходзе іншая арыентацыя. Тут моладзь 16-20 гадоў спэцыялізуецца на забойствах кітайцаў і карэйцаў, гастарбайтэраў, якія працуюць на зямлі і будоўлях (бо мясцовое насельніцтва або сьпілося або запісалася ў банды). 10 сьнежня ва Уладзівастоку група „ребят” па-зьверску забіла двух грамадзянаў Паўночнай Карэі і цяжка параніла аднаго. Пара праводзіць у маскоўскім Доме саюзаў „слёт стахановцаў і передовікоў дзіжэнія за рускую этнічную чыстоту”.

*Янка Базыль*

## 86-Я ЎГОДКІ СЛУЦКАГА ЗБРОЙНАГА ЧЫНУ

26 лістапада сябры Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ правялі мэмарыяльныя мерапрыемствы на Случчыне ў гонар 86-х угодкаў Случкага Збройнага Чыну. Менчукі праехалі на аўтобусе па мясцінах, дзе ў лістападзе-сьнежні 1920 г. Беларуска-Народная Армія змагалася за незалежнасьць Беларусі, абараняючы нашу зямлю ад расейска-бальшавіцкай агрэсіі. Мэмарыяльныя мітынгі і шэсьці адбыліся ў Грозаўе, Семежаўе, Вызьне (цяпер Чырвоная Слабада) і ў гістарычным цэнтры Случка. Да менчукоў далучыліся мясцовыя жыхары і сябры Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ з Баранавічаў, Салігорска і Случка. Мерапрыемствы адбываліся пад нацыянальнымі Бел-Чырвона-Белымі сьцягамі, гэрбам „Пагоня” і транспарантамі „Ніякіх саюзаў з імперскай Расеяй!”, „Беларуская Салідарнасьць – наш адказ расейскай агрэсіі”, „Слава героям Случкага Збройнага Чыну!”. Людзі, маліліся, сьпявалі рэлігійныя і ваярскія гімны, ускладалі кветкі і вянкы да крыжоў на магілах герояў і месцах баёў, запальвалі зьнічы і сьвечкі.

На мэмарыяльных мітынгх быў зачытаны зварот сп. Зянона Пазьняка, Старшыні Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ – „Дзень герояў” (публікуецца). Выступілі сябры Партыі. Юры Беленькі, выканаўца абавязкаў старшыні на Беларусі Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ, сказаў: „Мы зноў на гераічнай случкай зямлі. Ня раз у беларускай гісторыі случакі першымі ставалі на абарону Бацькаўшчыны, калі на нашу Беларусь насоўвалася чужынская цемра. У 1920 годзе случакі паказалі ўсяму народу прыклад палітычнай сьпеласьці, патрыятызму і баявога майстэрства. Яны доўга не разважалі і не дыскутавалі, яны пачалі біць чужынца-захопніка, гнаць яго з нашай зямлі. Іхны подзьвіг выратаваў гонар беларускага народу, паказаў усяму сьвету, што наш народ не скарыўся перад чырвонай маскоўскай навалай.

Дзякуючы змаганьню на Случчыне, аб якім ніколі не забыліся беларусы, нам удалося аднавіць незалежную Беларускаю дзяржаву ў 1991 годзе. Бо случкія палкі змагаліся пад сьвятым Бел-Чырвона-Белым Сьцягам і гэрбам Пагоня за абвешчаную ў 1918 годзе Беларускаю Народную Рэспубліку. Непарыўная лінія змагарнага імкненьня беларускага народу да волі і незалежнага дзяржаўнага жыцьця. І вось, праз дзесяцігоддзі Беларускі Народны Фронт „Адраджэньне” пад кіраўніцтвам Зянона Пазьняка дамогся перамогі над імперыяй і здзейсніў мару адраджэнцаў пачатку 19-га стагоддзя. Менавіта таму прамаскоўскі рэжым на Беларусі ўвесь час імкнецца сьцерці памяць аб Случкім Збройным Чыне, таму ён так ненавідзіць і баіцца нашай гісторыі. Расейская імперыя зноў спрабуе паняволіць наш народ. Маскоўскія агрэсары карыстаюцца мэтадамі эканамічнай, псіхат-

ропнай, інфармацыйнай вайны супраць нашага народу і дзяржавы. Мы гатовыя сябраваць, мірна суіснаваць, гандляваць з усімі нашымі суседзямі. Але зразумела, што не мірнае суіснаванне патрэбнае ўсходняй імперыі, а ліквідацыя нашай дзяржавы. Таму мы баронім нашы нацыянальныя інтарэсы. Наш народ ніколі не скарыцца перад расейскімі агрэсарамі”.

Сп. Сяргей Папкоў, намеснік старшыні Фронту і Партыі, сказаў: „Чаму расейская імперыя так намагаецца захапіць Беларусь? Навошта ім наша тэрыторыя? Што, можа ў іх зямлі мала? Як і ў 1920 годзе, так і цяпер задача ўсходніх агрэсараў адна – захапіць нашу зямлю, паняволіць беларускі народ і выкарыстаць нашы прыродныя ды чалавечыя рэсурсы. У Расеі мільёнамі вымірае нашчасны народ, жыруе толькі лубянская і алігархічная эліта. Там ужо няма каму пампаваць газ і нафту, працаваць на Поўначы і ў Сібіры. Вось туды, за тысячы кілёметраў ад роднага дому яны і збіраюцца накіраваць беларусаў, нашых работнікаў, інжынераў, нашу моладзь.

Яны збіраюць закрыць кітайскую мяжу беларускімі жаўнерамі і афіцэрамі, паслаць нашых вайскоўцаў на жудасную каўказкую вайну. Мы кажам гэта ня толькі таму, што расейцы нават не хаваюць сваіх намераў. А яшчэ й таму, што так маскоўскія акупанты рабілі на працягу ўсёй дзвюхсотгадовай акупацыі Беларусі, да самага 1991 года. Жывыя яшчэ пакаленьні, што памятаюць гаспадаранне на нашай зямлі ўсходняга варвара. І што ж, мы аддамо імперцам нашу Беларусь, нашу моладзь, нашу будучыню? Ніколі! Увесь беларускі народ будзе змагацца супраць чужынскай навалы так, як гэта рабілі слуцкія героі.

Цяпер нашым людзям вельмі важна ўбачыць імперскую небяспеку. Антыбеларускі рэжым арганізаваў сетку блытанікаў-зазвалаў, якія разам з рэжымам заклікаюць беларусаў ісьці на выбары. А да выбараў рэжым збіраецца прышпіліць рэфэрэндум аб „саюзнай дзяржаве” з Расеяй, фактычна аб добраахвотнай здачы Беларусі ў расейскую імперыю. Псэўдапазыцыя кінулася выконваць гэты падступны антынародны плян. Мілінкевіч ходзіць і збірае подпісы па вылучэнню на гэтыя пацешныя псэўдавыбары. Людзі ўжо называюць яго – „блазнам гароховым”. Ня верма падстаўным балбатуна, як ня верылі балбатуна слуцкія змагары. Неабходна ізіляваць прамаскоўскі рэжым, ня ісьці на выбары-рэферэндум. Няхай яны выбіраюцца самы з сабой. Тады праваліцца ўся гэтая акупанцкая задумка”.

Сп. Алесь Чахольскі: „Няроўнымі былі сілы ў 1920 годзе. Калі мы прыжджалі на Случчыну на пачатку 1990-х гадоў, то сустрэлі тут людзей, якія былі сьведкамі баёў. Адна жанчына распавядала, як гарэла Вызна пад агнём расейскай артылерыі, як случакі бараніліся ад магутнага ворага з аднымі вінтоўкамі. Але беларусы здолелі разграміць лютага ворага, рассыпаліся і пабеглі цэлыя дывізіі чырвонай арды. Маскве давялося пасылаць дзікую кітайскую дывізію супраць нашых ваяроў. Прамінула амаль стагоддзе пасля тых падзеяў. Злачынная палітыка Крамя па нацкоўваньню народаў адзін на аднаго абярнулася супраць самых маскоўцаў. Расейскую Сібір ўсё больш займаюць мільёны кітайцаў, якіх да Урала ўжо больш, чым расейцаў. Гніе і хістаецца крамлёўская імперыя. Яна хацела б адгарадзіцца ад кітайцаў беларусамі. Зноў вяртаецца вораг, той самы вораг – імперская Масква. І вораг павінен зноў атрымаць адлуп на нашай зямлі. Наш народ ня вернецца ў расейскае рабства”.

Сп. Валеры Буйвал, сакратар Управы Фронту і Партыі: „Подзвіг слуцакоў нагадвае нашаму народу, што за волю і незалежнасьць трэба змагацца, трэба абараняць свае нацыянальныя інтарэсы. Палітыка русіфікацыі ў цяперашняй Беларусі, наладжаная шкоўскім рэжымам – гэта злачынства супраць нашага народу. Прамаскоўская хеўра спрабуе вырваць з душы беларусаў родную мову, растаптаць і знявечыць беларускую культуру, замяніць усё сьвятое і нацыянальнае вырабленым расейскім сурагатам. Такім чынам Масква хацела б пазбавіць нас душы і аблегчыць сабе задачу па фізычнаму зьнішчэнню беларускага народу.

Псэўдапазыцыя актыўна падключана да гэтага антыбеларускага працэсу, якім кіруюць з усходу. Як яны бегаюць, як мітусяцца цяпер усе гэтыя імітатары. У каторы раз гэтая публіка спрабуе разам з рэжымам завесьці беларусаў на псэўдавыбары. Маўляў, трэба „расплюшчыць вочы” і прагаласаваць. Ня можа быць веры падстаўным марыянэткам, якія скачуць на

палітычнай сцэне і імкнуцца зноў надурчыць нас ды зарабіць чарговую порцыю грантаўскіх грошай за выкананьне маскоўскага праекту. Байкот псэўдавыбараў і акупацыйнага рэфэрэндуму – вось форма барацьбы на цяперашнім этапе. А маскоўскім агрэсарам на сьвятой слуцкай зямлі мы кажам паводле Пісаньня: „Хто да нас з мячом прыйдзе – ад мяча й загіне!”

Мэрапрыемствы завяршыліся мітынгам і сьпяваньнем гімну „Магутны Божа” перад гістарычным будынкам у Слуцку, у якім адбыўся Зьезд Рады Случчыны ў лістападзе 1920 года.

## ***Інфармацыйная камісія Беларускага Народнага Фронту „Адраджэньне” і Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ***

26 лістапада 2006 г.

### **ДЗЕНЬ ГЕРОЯЎ**

**Зянон ПАЗЬНЯК**

*Ліст адраджэнцам на ўгодкі*

*Слуцкага Збройнага Чыну*

*26.XI.2006. Варшава*

Дарагія землякі! Віншую вас у Бацькаўшчыне ў слаўны Дзень слуцкіх герояў Беларусі! Вось прыклад выдатнай і хуткай мабілізацыі на барацьбу з ворагам. Слуцкая брыгада войска Беларускай Народнай Рэспублікі ў колькасьці дзесяці тысячаў жаўнераў (разам з запасам) была створана цягам ўсяго трох дзён і адразу прыступіла да баявых дзеяньняў супраць расейскай „чырвонай арміі”. Гэта сапраўды быў гераічны чын, бо расейскі вораг шматкроць пераважваў у колькасьці і ўзбраеньні. Акрамя таго расейцам, фактычна, спрыяла польскае войска.

Тут мы бачым выразны прыклад: каб змагацца за Бацькаўшчыну – ня трэба лічыць сілы ворага. За Бацькаўшчыну трэба змагацца ў любых абставінах.

Тое, што адбылося на Случчыне ў 20-х гадах мінулага стагоддзя, нагадвае нам традыцыі Вялікага Княства. Калі вораг зьнянацку ўрываўся ў нашыя межы, тады нашыя продкі імгненна рабілі шляхецкае апалчэньне і ладзілі пагоню, не чакаючы княскага войска.

Добрая традыцыя вольных людзей. Гэта называецца – дух Пагоні. Цяперашнім беларусам (перш за ўсё маладым) трэба адродзіць у сабе гэты дух. Ён яшчэ нам спатрэбіцца, і можа, не адзін раз, каб вечно жыла Беларусь.

Каб вечно жыла Беларусь, нам трэба аднавіць беларускую сілу ў палітыцы. Бо толькі беларускія палітыкі, што стаяць за беларускія нацыянальныя інтарэсы, здольныя абараняць Беларусь і гарантаваць будучыню нацыі. Невыпадкова расейская агентура і „гансвікі” стараліся першым чынам раскалоць і ліквідаваць Беларускі Народны Фронт, заблякаваць тую беларускую сілу, якая спыніла дзейнасьць КПСС у Беларусі і вярнула незалежнасьць краіне.

Але з 1997 года, пасля дзяржаўнага перавароту Лукашэнкі, Беларускі Народны Фронт жыве пад салідарнай ідэяй і лезунгам Беларускага Вызвольнага Руху.

Бяжыць час, сочацца крынічныя воды, выспявае супраціў і настане хвіліна, калі ў некалькі дзён паўстане наша вялікае народнае апалчэньне за вольную Беларусь, без маскоўскай цемры, бяз здраднікаў і акупантаў, і тады ад усяго гэтага чужынскага гэбоўскага маразму месца мокрага не застанецца.

Слава Слуцкім змагарам! Слава героям! Жыве Беларусь!

### **КАРОТКІЯ ПАВЕДАМЛЕНЬНІ**

Часопіс „Дзеяслоў” № 5 (24) 2006 надрукаваў міні-рэцэнзію на кніжку Сяргея Навумчыка наступнага зьместу:



Слуцк. 86-я ўгодкі Слуцкага Збройнага Чыну.

„Сяргей Навумчык. Сем гадоў Адраджэння, альбо фрагменты найноўшай беларускай гісторыі (1988-1995). Варшава: «Беларускія ведамасыці», Прага: «Чалавек у нядолі», 2006. — 140 стар.: іл. Наклад 1000 ас.

«Рацыя падзеяў мераецца праўдай рэальнасці... У кнізе Сяргея Навумчыка адлюстравана наша рацыя, наша беларуская праўда і наша змаганьне...», — піша ў прадмове да гэтай кнігі Зянон Пазыняк, і зь ім нельга не пагадзіцца. Гэта кніга пра час, калі рамантычныя мары «шасьцідзсятнікаў», іх папярэднікаў і наступнікаў упершыню ў гісторыі матэрыялізаваліся ў незалежную дзяржаву... Гэта кніга, якая можа і павінна стаць асновай для будучых падручнікаў па найноўшай беларускай гісторыі. Так падрабязна і дакладна, грунтуючыся на дакументах і асабістых назіраннях, пра час знакавы ў нашай гісторыі, яшчэ не пісаў ніхто. Добра было б, каб і іншых сьведкаў і відавочцаў тых падзеяў яна абудзіла да працы. Напісанае застаецца...»

У нумары 4 (23) 2006 Дзеяслоў надрукаваў таксама кароткую згадку пра другое выданьне паэмы Зянона „Вялікага Княства”. Зьмяшчаем гэты тэкст:

„Зянон. «Вялікае Княства». Паэма ў трох частках, фатаграфіях і вершах. Нью-Ёрк–Варшава–Вільня: «Беларускія Ведамасыці», Таварыства Беларускай Культуры ў Летуве, 2005. – 132 стар.: іл. Наклад 1100 ас.

Чытачы «Дзеяслова» мелі шчасьлівую мажлівасьць пазнаёміцца з паэмай летась у №№17-18. Але кніга па-свойму ўнікальная, бо зьмяшчае апроч паэмы фотаздымкі Зянона, невялікі слоўнічак, а таксама вершы зь некалькіх цыклаў пад тым жа агульным назовам «Вялікае Княства». Прадмову да кнігі напісаў захоплены талентам паэта Зянона Рыгор Барадулін, а пасьляслоўе – сябра і паплечнік Сяргей Навумчык, які сьцьвярджае: «Асабіста для мяне, стылёва і ідэйна «Вялікае Княства» стаіць побач з «Панам Тадэвушам» Адама Міцкевіча – шчымлівай настальгічнасьцю па далёкай Бацькаўшчыне – і «Новай Зямлёй» Якуба Коласа – спрадвечным жаданьнем быць на сваёй зямлі гаспадаром».

*Няма нічога цяжэйшага,  
Як бачыць, што справа,  
Якой прысьвяціў жыцьцё,  
Падае, разбураецца на вачах.  
І ўсе твае вынікі  
Руйнуюцца ў друз,  
Рагочуць ворагі на папялішчах...  
Але не апускайма рук,  
Не спыняймася.  
Бо толькі калі выйдзем на шлях,  
Убачым будучыню.*

Ня спынімся... Убачым!

## МАЛАДЫЯ БЕЛАРУСЫ ПШУЦЬ ВЕРШЫ.

Мар’яна Вясеніна:

### Не маўчы!..

Я бачу сьвет у вокнах уначы.  
Прашу цябе, Радзіма: „Не маўчы!”  
Свой боль, свой сум ты нам распавядай,  
Ня бойся, мы не здрадзім, гэта знай!  
У начы, калі на небе толькі цень,  
І з раніцы, і ў вечары, і ў дзень  
Кажы ты нам пра тое, што баліць.  
Пакуль што трэба проста гаварыць.  
І мы пачуем, праўда, мы ўсе.  
І ўстанем мы сыцяною за цябе,  
Бо мы цябе кахаем, нам павер,  
Бо чалавек усё ж такі ня зьвер.  
Бо нас расьціла ты, як маці,  
Якую будзем мы абараняці.  
Не будзе сьмерці, любая мая,  
Бо покуль мы жывем і ты жыва!

### Неразуменьне...

Неразуменьне – гэта сьмерць.  
Здаецца горш няма нічога.  
Неразумець, незумець  
Імкнуцца многія з парога.  
Яны утопяцца ў глыбіню  
Неразуменьня з галавою,  
Неразумелай думкі пльню,  
Нераумеючага стогну.  
Нішто так крыўдна не заб’е,  
Як востры нож неразуменьня,  
Яно жалеза ўміг праб’е,  
Яно цяжкое як паленне,  
Неразуменьне – гэта сьмерць,  
І кожны дзень, упаўшы ў распач,  
Мы зачыняемся ў душы,  
Не зразумеўшы тых, хто побач...

### Як часта...

Як часта хочацца забыць  
Аб тым, чаго забыць ня можам.  
Як часта хочацца сьвяціць,  
І ўзяць прамень у падарожжа.  
Як часта хочацца крычэць  
І, каб пачуўшы, – зразумелі.  
Як часта хочацца ўзьляцець  
І зьверху бачыць толькі цені.  
Заснуць, прачнуцца, жыць далей,  
Сумненьні, роздум несці людзям,  
Сябе не ставячы вышэй,  
Калі ў вачох агонь разбудзяць.  
Нагадаць людзям, хто яны,  
Бо забываць таго ня трэба.  
Што нам рабіць – пазнаем мы,  
Навошта жыць – падскажа неба...

# МЭМАРЫЯЛЬНЫ МІТЫНГ Ў ЛОШЫЦКІМ ЯРЫ

4 лістапада сябры Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ правялі мэмарыяльны мерапрыемствы, прысьвечаныя Дню памяці продкаў – Дзяды на ўсходзе Менска. Адыбылося шэсьце і мэмарыяльны мітынг каля Крыжа ў Лошыцкім Яры на месцы пахаваньняў ахвяраў расейска-бальшавіцкага рэжыму.

Людзі ўсклалі да Крыжа кветкі, запалілі свечкі і зьнічы. Засьпявалі гімн „Магутны Божа”. Высока лунаў нацыянальны Бел-Чырвона-Белы Сьцяг.

Выступоўцы казалі пра неабходнасьць захоўваць памяць аб нашых Дзядых, каб не парывалася сувязь пакаленьняў. Нагадалі пра гісторыю гэтага пакутнага месца. У 1930-я гады па чэрвень 1941 г. у будынку Лошыцкай сядзібы знаходзілася катойня НКВД. Расейскія акупанты катавалі, а потым растрэльвалі ў Лошыцкім Яры беларускую інтэлігенцыю. Многія з ахвяраў лошыцкай расейскай катойні былі беларусамі, якія ўцяклі з Заходняй Беларусі ў БССР, паверыўшы бальшавіцкай прапагандзе аб „народным шчасьці”. Лошыцкі Яр – адно з многіх месцаў генацыду нашага народу, генацыду, што тварыў маскоўскі акупант. Выступоўцы нагадалі, што й цяпер расейская імперыя рэалізуе агрэсіўны плян па новай акупацыі Беларусі пад выглядам „інтэграцыі” і „стварэньня саюзнай дзяржавы”. У Расеі назіраецца фашызаваньне грамадства і дзяржаўнай улады, якая знішчае свой уласны народ. Толькі павінны ведаць маскоўскія агрэсары, што беларусы будуць абараняць сваю Бацькаўшчыну ўсімі спосабамі, у адпаведнасьці з Канстытуцыяй, прыродным правам і нацыянальнай традыцыяй нашага народу.

На цяперашнім этапе галоўным зьяўляецца грамадзкі байкот псеўдавыбараў і верагоднага рэфэрэндуму па антызаконным „канстытуцыйным акце”, паводле якога Масква хоча анэксаваць Беларусь і ліквідаваць Беларускае дзяржаўнае. Трэба салідарна сарваць антызаконны праект рэжыму і прышпіленай да яго псеўдаапазыцыі, якая зноў заклікае людзей ісьці на выбарчы фарс, каб „сказаць сваё НЕ рэжыму”. Няма веры чарговым дэмагогам і блытальнікам, якія зноў падманваюць людзей „народным шчасьцем” і вядуць беларусаў і пастку.

Мэмарыяльны мітынг скончыўся сьпяваньнем гімну „Магутны Божа”.

*Інфармацыйная камісія*

*Кансэрватыўна-Хрысьціянскай Партыі – БНФ*

4 лістапада 2006 г.

## ПСЭЎДАМАСТАЦКАЯ АТРУТА

4 лістапада 2006 г. Ангельская газета „The Independent” піша пра маючы адбыцца мастацкія выставы ў Каралеўскай Акадэміі ў Лёндане. Амаатары мастацтва ўбачаць творы вялікага гішпанскага мастака Франсіска Гоі, якія ніколі не экспанаваліся ў Брытаніі. Адбудуцца таксама выставы твораў Рэйналдса, Кановы, Энгра, Дзялякруа, імпрэсіяністаў.

Наш камэнтар: Чытаеш пра гэта з зайдзрасцю. Ня верыцца, што нават у часы савецкай ізаляцыі ў 1970-80-я гг. (калі, больш таго, БССР лічылася другаснай правінцыяй імперыі) у нашым Мастацкім музэі ў Менску прайшоў шэраг цікавейшых мастацкіх выставаў. Менчукі ўбачылі шэдэўры Дрэздэнскай галерэі, музэяў ЗША, Польшчы і Канады, Пражскай Нацыянальнай галерэі, клясіку заходнеэўрапейскай гравюры і г.д. Нават тады не было такой нездаровай скасабачанасьці, якая назіраецца ў культурным жыцьці Менска і ўсёй Беларусі цяпер. Траецькаўская галерэя зь вялікай помпай выстаўляе ў нашым Нацыянальным мастацкім музэі нейкія палотны, што па 100-150 гадоў ляжалі ў Маскве мёртвым грузам у запасніках. Або яшчэ горш: месяцы два-тры на галерэі музэя вісяць шумна разрэкламаваныя „сучасныя іконы РПЦ із Масквы і Ленінграда”.

Тое ж самае творыцца ў тэатральным і эстрадным жыцьці. Пад сурдзінку „інтэграцыі братніх народаў у адну дзяржаву” лубяныцы мабілізавалі нават Алу Пугачову з Філіпам Кіркоравым, некалькі актэраў з маскоўскага Малога тэатру і г.д.. Расейскія поп-гоп-групы сьпяваюць пад фанэграму нават у Жлобіне, Івацэвічах і Барысаве. Надрываецца на беларускіх сцэнах „песьняр гэбізму” Газманаў: „КГБ, МВД і наука высокая – это моя страна! Я сделан в СССР...”

„Вот счастье-то подвалило!..” – павінен захлапаць ад радасьці беларус. Ад усёй гэтай псеўдакультурнай экспансіі „пад фанэру” робіцца брыдка. Беларусь адразаюць ад нар-

мальных працесаў культурнага існаваньня ў эўрапейскай прасторы. Навязьлівыя „культурагэгеры” пакасыць людзям у галаву, што сапраўднае святло эстэтыкі ёсьць выключна ў іх у Маскве і за Масквой. Татальным набегам на працягу апошніх гадоў яны спрабуюць прымусіць нас забыцца пра сваё і пра суседнія ды больш далёкія эўрапейскія культуры. Цяжка думаць аб тым, што вычварная прамаскоўская ізаляцыя паступова становіцца нормай жыцьця нашага народу.

*Валеры Буйвал*

### З Б М Е С Т

1. Зянон Пазьняк. Сымвалы. . . . .	1
2. Зянон Пазьняк. Беларусы мусяць салідарна абараняць Беларусь. . . . .	2
3. Актыўны байкот. . . . .	3
4. Чым абярнулася для беларусаў „любоў” Лукашэнкі да Расеі. . . . .	3
5. „Мірон” узяў Бел-Чырвона-Белы Сьцяг над начным Віцебскам. . . . .	4
6. Паглядзіце, як прадумана яны нішчаць наш народ. . . . .	4
7. Рэпрэсіі па нацыянальнай прыкмеце і этнічныя чысткі ў Расеі. . . . .	4
8. Тамаш Ракса. Мэтодыка вынішчэньня беларускай моладзі. . . . .	5
9. Галіна Пазьняк. Беларусь у сэрцы. . . . .	5
10. Валеры Буйвал. Стара-новыя фальсіфікатары. . . . .	7
11. Ушанаваньне Дзядоў у Менску. . . . .	8
12. Зянон Пазьняк. Дзяды – сьвята вечнасьці. . . . .	10
13. Помнік у Курапатах створаны Беларускамі народам. . . . .	10
14. Сяргей Навумчык. Вось што значыць унутранная акупацыя. . . . .	11
15. Любоў Лунёва. Вельмі цікавы „палітвязень”. . . . .	12
16. Зянон Пазьняк. Небясьпека рускага фашызму. . . . .	13
17. Янка Базыль. Спецыялізацыя фашызму ў Расеі. . . . .	13
18. Валеры Буйвал. 86-я ўгодкі Слуцкага Збройнага Чыну. . . . .	13
19. Зянон Пазьняк. Дзень герояў. . . . .	14
20. Кароткія паведамленьні. . . . .	14
21. Маладыя беларусы пішучь вершы. . . . .	15
22. Мэмарыяльны мітынг ў Лошыцкім яры. . . . .	15
23. Псеўдамастацкая атрута. . . . .	16

Нумар аддрукаваны пры падтрымцы беларускай фундацыі імя Рамуальда Траўгуэта.

## Беларускія Ведамасьці

Беларускае выданьне

У супрацоўніцтве зь Беларускамі Выдавецкім Таварыствам ў Амэрыцы

Рэдакцыя: Зянон Пазьняк, Галіна Палачаніна

Адрас рэдакцыі: 02-017 Warszawa, Al. Jerozolimskie 125/127

тэл./факс: (+48 22) 628 76 73